

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

**«Διερεύνηση της Ικανοποίησης των Αθλητών Θαλασσίου Σκι : εξέταση της
υπόθεσης σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, κατηγορία και την αθλητική
εμπειρία»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
του ΑΡΑΧΩΒΙΤΗ Γ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΣΠΑΡΤΗ 2015

**«Διερεύνηση της Ικανοποίησης των Αθλητών Θαλασσίου Σκι :
εξέταση της υπόθεσης σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, κατηγορία
και την αθλητική εμπειρία»**

Αντώνη Αραχωβίτη

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης του μεταπτυχιακού τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Οργάνωση και Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης του Παν/μίου Πελοποννήσου στην κατεύθυνση «Οργάνωση και Διαχείριση Προγραμμάτων Βελτίωσης Υγείας»

Σπάρτη 2015

Εγκεκριμένο από το καθηγητικό σώμα:

1^{ος} Επιβλέπων: Στεργιούλας Απόστολος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α

2^{ος} Επιβλέπων: Μουντάκης Κων/νος, Ομότιμος Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α

3^{ος} Επιβλέπων : Τριπολιτσιώτη Αλεξάνδρα, ΕΕΠ

Copyright ©Αραχωβίτη Αντώνη συγγραφέα, έτος κατάθεσης Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αραχωβίτης Αντώνης: Διερεύνηση της ικανοποίησης των αθλητών θαλασσίου σκι: εξέταση της υπόθεσης σε σχέση με το φύλο, ηλικία, κατηγορία και αθλητική εμπειρία

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει την ικανοποίηση των αθλητών και αθλητριών του θαλασσίου σκι στο ελληνικό χώρο και να εξετάσει αν οι παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία, η κατηγορία που αγωνίζονται και τα έτη απασχόλησης με το άθλημα διαφοροποιούν τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών και αθλητριών. Η αθλητική ικανοποίηση ως μια σημαντική μεταβλητή έχει μελετηθεί σε βάθος και περιλαμβάνεται σε πολλά θεωρητικά μοντέλα τόσο ως ανεξάρτητη όσο και ως εξαρτημένη μεταβλητή (Chelladurai & Riemer, 1997). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το μέγεθος της ικανοποίησης που βιώνει ένας αθλητής/τρια από την συμμετοχή του σε ένα αθλητικό πρόγραμμα έχει μεγάλο ερευνητικό και πρακτικό ενδιαφέρον, είτε το πρόγραμμα είναι καθαρά ερασιτεχνικό είτε είναι υψηλού ίσως και επαγγελματικού επιπέδου. Κατά το παρελθόν, έχουν γίνει διάφορες έρευνες που είχαν ως αντικείμενο την διερεύνηση της ικανοποίησης των αθλητών αλλά ελάχιστες για ατομικά αθλήματα. Μεθοδολογικά η παρούσα εργασία διεξάγεται στο πλαίσιο της περιγραφικής έρευνας με την τεχνική του ερωτηματολογίου. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα ήταν 60 αθλητές και αθλήτριες του θαλασσίου σκι που συμμετέχουν στα Πανελλήνια πρωταθλήματα. Για την μέτρηση της ικανοποίησης που βιώνουν οι αθλητές έγινε χρήση της Κλίμακας Ικανοποίησης Αθλητών (Chelladurai, Inamura, Yamaguchi, Oinuma, Miyauchi, 1988) η οποία είναι μεταφρασμένη και προσαρμοσμένη στα ελληνικά από τους (Θεοδωράκης & Μπεμπέτσος, 2003). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι αθλητές και οι αθλήτριες του θαλασσίου σκι είναι ικανοποιημένοι από την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή τους, καθώς και από την προσωπική τους απόδοση. Επίσης βρέθηκε πως η ηλικία και η κατηγορία είναι παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των αθλητών και αθλητριών. Τέλος, το φύλο και τα έτη απασχόλησης με το άθλημα δεν φάνηκε να επηρεάζουν τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών και αθλητριών.

Λέξεις κλειδιά: Αθλητική ικανοποίηση, ηγετική συμπεριφορά, θαλάσσιο σκι, προσωπική απόδοση,

ABSTRACT

Arachovitis Antonios: Examination of water ski athletes' satisfaction: investigation of the hypothesis relating to age, gender, category and athletic experience.

The purpose of this present study is to assess the satisfaction of Greek water ski athletes and to examine, if variables such as gender, age, different categories and athletic experience, influence the levels of athletes satisfaction. Athletes' satisfaction has been an important variable and has been examined among numerous studies as a depended or independent variable (Chelladurai&Riemer, 1997). According to the bibliography the levels of satisfaction that an athlete experiences during his participation in an athletic program has great research and practical value. During the past a lot of studies have assessed athlete satisfaction but few in an individual sport such as water ski. The sample of this study was 60 water ski athletes that participate in the National Championship. For measuring the athletes' satisfaction we used the "Athletes Satisfaction Scale" presented by Chelladurai et al. (1988). The results indicated that the athletes were satisfied with the leaders' behavior and their personal outcome. No differences between the gender and the athletic experience were revealed. Also, the age and the category influenced the levels of athletes' satisfaction.

Key words: Athlete satisfaction, water ski, leadership, personal outcome

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ABSTRACT	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ & ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	viii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος.....	1
1.2. Σημασία της έρευνας	3
1.3. Ερευνητικές υποθέσεις	4
1.4. Οριοθετήσεις και περιορισμοί	4
1.5. Διευκρίνηση όρων	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	6
2.1. Ικανοποίηση θεωρητικές προσεγγίσεις	6
2.1.1. Αθλητική ικανοποίηση	7
2.1.2. Ικανοποίηση και είδος αθλήματος.....	10
2.1.3. Ερωτηματολόγια που μετρούν την ικανοποίηση του αθλητή	12
2.1.4. Ικανοποίηση αναγκών και παρακίνηση στον αθλητισμό	15
2.2. Ικανοποίηση των αθλητών και ηγεσία	16
2.2.1. Ηγεσία στον αθλητισμό	20
2.2.2. Θεωρητικά μοντέλα	23
2.2.3. Ηγεσία και είδος αθλήματος.....	26
2.3. Ικανοποίηση των αθλητών σε σχέση με το φύλο την ηλικία και την αθλητική εμπειρία	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	29
3.1. Δείγμα	29
3.2. Κλίμακες μέτρησης.....	29
3.3. Διαδικασία της έρευνας	30
3.4. Στατιστική ανάλυση	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	32
4.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος.....	32

4.1.1. Παραγοντική Ανάλυση.....	36
4.1.2. Ανάλυση παραγόντων και μεταβλητών.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	49
VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	54
VII. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΙ.....	60

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ & ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 2.1. Μοντέλο Ικανοποίησης (Riemer & Chelladurai, 1995).....	10
Σχήμα 2.2. Το Πολυδιάστατο μοντέλο ηγεσίας του Chelladurai.....	24
Σχήμα 2.3. Διαμεσολαβητικό Μοντέλο Ηγετικής Συμπεριφοράς (Smoll & Smith, 1989)	25
Γράφημα 1. Η διακύμανση της καμπύλης των παραγόντων της παραγοντικής ανάλυσης της μελέτης.....	38

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά δείγματος.....	32
Πίνακας 2. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από το σύνολο του δείγματος.....	33
Πίνακας 3. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από τους άνδρες του δείγματος.....	34
Πίνακας 4. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από τις γυναίκες του δείγματος.....	35
Πίνακας 5. Οι δοκιμασίες Kaiser-Meyer-Olkin (K.M.O.) και Bartlett's....	36
Πίνακας 6. Ιδιοτιμές του πίνακα συσχέτισης των δεδομένων και ποσοστά διασποράς τους.....	39
Πίνακας 7. Επιβαρύνσεις επιλεγμένων παραγόντων	39
Πίνακας 8. Οι εταιρικότητες των μεταβλητών για το παραγοντικό μοντέλο της μελέτης.....	39
Πίνακας 9. Ιδιοτιμές του πίνακα συσχέτισης των δεδομένων και ποσοστά διασποράς των ιδιοτιμών πριν και μετά την περιστροφή.....	40
Πίνακας 10. Οι επιβαρύνσεις των παραγόντων μετά την ορθογώνια περιστροφή.....	40
Πίνακας 11. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των δύο παραγόντων.....	41
Πίνακας 12. Σειρά με την οποία το δείγμα βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 1 «ηγεσία».....	41
Πίνακας 13. Οι φορτίσεις στον παράγοντα 1, «ηγεσία».....	42

Πίνακας 14. Σειρά με την οποία το δείγμα βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 1 «ηγεσία».....	43
Πίνακας 15. Οι φορτίσεις στον παράγοντα 2, «προσωπική απόδοση».....	43
Πίνακας 16. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με το φύλο των αθλητών του θαλασσίου σκι.....	44
Πίνακας 17. Ανάλυση μεταξύ φύλου και παραγόντων των αθλητών του θαλασσίου σκι.....	44
Πίνακας 18. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με την ηλικία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.....	45
Πίνακας 19. Σύγκριση φύλου και παραγόντων των αθλητών του θαλασσίου σκι.....	45
Πίνακας 20. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με την κατηγορία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.....	46
Πίνακας 21. Σύγκριση κατηγορίας και παραγόντων των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.	47
Πίνακας 22. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με τα έτη απασχόλησης των αθλητών/τριών με το θαλάσσιο σκι.....	48
Πίνακας 23. Σύγκριση ετών απασχόλησης κατηγορίας και παραγόντων των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.....	48

Ι.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος

Η έννοια της ικανοποίησης έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για τους ερευνητές πολλών διαφορετικών επιστημών, ιδιαίτερα στο χώρο του μάνατζμεντ η έννοια της ικανοποίησης έχει γίνει ίσως, η πιο δημοφιλής τόσο μεταξύ των ακαδημαϊκών όσο και μεταξύ των διοικητικών στελεχών.

Η ικανοποίηση που παίρνουμε από την εργασία φαίνεται πως είναι αυτή που δημιουργεί τον περισσότερο ενθουσιασμό. Αυτό αποδεικνύεται από το μεγάλο όγκο εργασιών που έχουν χρησιμοποιήσει την ικανοποίηση από την δουλειά και ικανοποίηση των πελατών ως μεταβλητή. Εκτός όμως από την ικανοποίηση στην δουλειά, τους ερευνητές έχει απασχολήσει η ικανοποίηση και σε άλλους τομείς : ικανοποίηση από την ζωή, ικανοποίηση ελεύθερου χρόνου, ικανοποίηση από εθελοντισμό.

Όμοια και στο χώρο του αθλητισμού οι ερευνητές φαίνεται να επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην ικανοποίηση του προσωπικού αθλητικών οργανισμών, αθλητικών καταναλωτών και αθλητών.

Η ευχαρίστηση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ενασχόλησης με τον αθλητισμό και της ικανοποίησης. Ο όρος ικανοποίηση αναφέρεται στη θετική συναισθηματική κατάσταση που προκύπτει ύστερα από μια πολύπλοκη εκτίμηση που κάνει το άτομο σχετικά με τις δομές, τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα που περιλαμβάνονται στην αθλητική εμπειρία (Chelladurai & Riemer, 1997).

Κατά την εκτίμηση αυτή, γίνεται ουσιαστική συσχέτιση ανάμεσα στα προσδοκώμενα και πραγματικά οφέλη του ατόμου από την συμμετοχή του στην αθλητική δραστηριότητα.

Η ικανοποίηση του αθλητή βάση των ερευνητών (Riemer & Chelladurai, 1998) θεωρείται σημαντική για τους εξής τρεις λόγους. Πρώτον, η ικανοποίηση του αθλητή με το συγκεκριμένο άθλημα στο οποίο επιδίδεται, θα πρέπει να συνδέεται λογικά με την απόδοση του (π.χ. νίκη, επίτευξη στόχων). Δεύτερον, η ικανοποίηση μπορεί να ειπωθεί είτε ως προγνωστικός παράγοντας, είτε ως αποτέλεσμα θεμελιωδών δομικών πλαισίων, όπως είναι η συνοχή και η ηγεσία. Τρίτον θεωρείται

σημαντική διότι αποτελεί το «κλειδί» των αθλητικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων.

Υποστηρίζεται ότι η υψηλή ικανοποίηση συνδέεται με μεγαλύτερη προσπάθεια εκ μέρους του αθλητή κατά τη διάρκεια των αγώνων, περισσότερη διάθεση να μείνει στον αθλητισμό ή στην ομάδα (Allen & Howe, 1998; Bray, et al., 2005; Eys, et al., 2003).

Επίσης υπάρχει η αντίληψη από την πλευρά των προπονητών ότι η υψηλή ικανοποίηση συνδέεται με την υψηλή απόδοση, όπως ανέφερε επίσης και ο Petlichkoff (1993), ενώ ένας μεγάλος αριθμός ερευνών αποδεικνύει ότι η ικανοποίηση που βιώνει κάποιος με την συμμετοχή του αποτελεί το σημαντικότερο κίνητρο για συμμετοχή στον αθλητισμό, τόσο για τα παιδιά όσο και για τους ενήλικες (Brustad, 1988; Gill, et al., 1983; Riemer & Chelladurai, 1998).

Η ικανοποίηση των αθλητών έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητικών εργασιών σε συνδυασμό και με άλλες μεταβλητές εκτός της ηγεσίας. Ο Carron (1982) μελέτησε την ικανοποίηση των αθλητών ως προγνωστικό παράγοντα και ως αποτέλεσμα στο μοντέλο συνοχής και έχει επίσης συσχετιστεί και με την παρακίνηση για συμμετοχή. Επιπρόσθετα οι επιθυμίες, τα συναισθήματα για το αθλητικό περιβάλλον, η αίσθηση δικαίου, οι προηγούμενες εμπειρίες και οι προσδοκίες επηρεάζουν την ικανοποίηση του αθλητή, καθώς επίσης και η αθλητική εμπειρία (Theodorakis & Bebetos, 2003).

Στην βιβλιογραφία στην ικανοποίηση των αθλητών, το φύλο, η ηλικία και η αθλητική εμπειρία, αναφέρονται ως παράγοντες που επιδρούν στη σχέση διαδικασίας αποτελέσματος με συνέπεια να επηρεάζουν την τελική έκβαση της σχέσης που είναι η ικανοποίηση (Chelladurai & Riemer, 1997). Οι εργασίες που έχουν εξετάσει την επίδραση των παραγόντων αυτών είναι περιορισμένες και τα αποτελέσματα ασαφή (Riemer & Toon, 2001; Andrew, 2009).

Κατά συνέπεια θα ήταν ενδιαφέρον να μελετηθούν οι ανωτέρω παράγοντες στο άθλημα του θαλασσιού σκι με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διέπουν τα ατομικά αθλήματα και που απαιτούν διαφορετική συμπεριφορά τόσο από τον προπονητή όσο και από τον αθλητή.

Η σημασία, επομένως της παρούσας εργασίας είναι α) να εξετάσει προκαταρκτικά την δομική εγκυρότητα της Κλίμακας Ικανοποίησης Αθλητών β) να διερευνήσει αν οι παράγοντες όπως φύλο, ηλικία, εμπειρία, διαφοροποιούν τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών του θαλασσιού σκι.

1.2. Σημασία της έρευνας

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το μέγεθος της ικανοποίησης που βιώνει ένας αθλητής από τη συμμετοχή του σε ένα αθλητικό πρόγραμμα έχει μεγάλο ερευνητικό και πρακτικό ενδιαφέρον, είτε το πρόγραμμα είναι καθαρά ερασιτεχνικό είτε είναι υψηλού ίσως και επαγγελματικού επιπέδου.

Στη περίπτωση του ερασιτεχνικού αθλητικού προγράμματος, ο αθλητής πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ο βασικός αποδέκτης των ωφελειών που παρέχει το αθλητικό πρόγραμμα και ως εκ τούτου η ικανοποίηση του πρέπει να αποτελεί τον βασικό στόχο του προγράμματος (Chelladurai, 1987). Στην περίπτωση ενός αθλητικού προγράμματος υψηλού – επαγγελματικού επιπέδου, ο αθλητής πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ο βασικός πρωταγωνιστής και συντελεστής του προγράμματος και συνεπώς δικαιούται να μένει και αυτός ικανοποιημένος, από όλες τις διαδικασίες στις οποίες συμμετέχει (Chelladurai & Riemer, 1997; Ladson, 1990).

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί για πρώτη φορά να καταγράψει την αθλητική ικανοποίηση σε σχέση με την ηγετική συμπεριφορά των προπονητών/τριων του θαλασσίου σκι. Θα μελετηθεί επίσης η επιρροή που έχουν στην ικανοποίηση του αθλητή οι ανεξάρτητες μεταβλητές όπως το φύλο, η κατηγορία, η ηλικία και η αθλητική εμπειρία.

Οι προπονητές/τριες θα έχουν την δυνατότητα, αξιολογώντας τις πληροφορίες αυτές να κατανοήσουν τις ανάγκες και τις διαφορές στις εξεταζόμενες μεταβλητές ώστε να βελτιώσουν το επίπεδο συμπεριφοράς και γνώσεων, επιτυγχάνοντας μεγαλύτερη ικανοποίηση στους αθλητές/τριες και κατά συνέπεια την εκπλήρωση των στόχων τους.

1.3. Ερευνητικές Υποθέσεις

1. Η παραγοντική ανάλυση της κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι με ορθογώνια περιστροφή θα δώσει 2 παράγοντες, που θα έχουν Cronbach's α πάνω από 0.70.
2. Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων τιμών των παραγόντων και του φύλου των κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι.
3. Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων τιμών των παραγόντων της κλίμακας ικανοποίησης και της ηλικίας αθλητών θαλασσίου σκι.
4. Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων τιμών των παραγόντων της κλίμακας ικανοποίησης και της κατηγορίας αθλητών θαλασσίου σκι.
5. Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων τιμών των παραγόντων της κλίμακας ικανοποίησης και του χρόνου απασχόλησης των αθλητών θαλασσίου σκι.

1.4. Οριοθετήσεις και περιορισμοί

Η πραγματοποίηση της παρούσας μελέτης διέπεται από τις ακόλουθες οριοθετήσεις και περιορισμούς :

1. Τα μέσα καταγραφής είναι ερωτηματολόγια αυτό-αναφοράς.
2. Ο αριθμός των εξεταζόμενων μεταβλητών περιορίζεται στην ικανοποίηση των αθλητών, στην ηγεσία του προπονητή και στα χαρακτηριστικά των αθλητών όπως το φύλο, η ηλικία και τα χρόνια ενασχόλησης με το άθλημα.
3. Οι κατηγορίες που μελετώνται είναι παίδες-κορασίδες 13-14 ετών, έφηβοι-νεανίδες 15-17 ετών, άντρες-γυναίκες 18 ετών και άνω.

Τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης αφορούν το άθλημα του θαλασσίου σκι στον ελληνικό πληθυσμό και συγκεκριμένες ηλικιακές κατηγορίες, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα γενίκευσης σε άλλα αθλήματα παρά μόνο ίσως σε συγγενή (π.χ. ιστιοπλοΐα) και στις ίδιες ηλικίες αθλητών.

1.5. Διευκρίνιση όρων

Θαλάσσιο σκι : Το αθλητικό (κλασσικό) θαλάσσιο σκι είναι ατομικό άθλημα που περιλαμβάνει τρία αγωνίσματα . Το σλάλομ ,τις φηγούρες και το άλμα .Για την εκτέλεση των αγωνισμάτων ο αθλητής έλκεται από ταχύπλοο σκάφος.Στον ίδιο χώρο μπορεί να ενταχθεί και το Γουέηκμπορντ (wakeboard) που αποτελεί ένα άλλο αγώνισμα . Τα αθλήματα αυτά γίνονται σε λίμνες (φυσικές ή τεχνητές) και στην θάλασσα.

Ηγεσία : Η διαδικασία επηρεασμού των δραστηριοτήτων μιας οργανωμένης ομάδας στο πλαίσιο των προσπαθειών της για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου (Barrow, 1977).

Ηγετική συμπεριφορά: Αναφέρεται στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς του προπονητή προς τους αθλητές/τριες και τους επιδιωκόμενους στόχους και επιδιώξεις (Chelladurai, 2006; Ζέρβας, 2002).

Ικανοποίηση των αθλητών: Ορίζεται ως η θετική κατάσταση που προκύπτει ύστερα από μια πολύπλοκη εκτίμηση που κάνει το άτομο σχετικά με τις δομές, τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα που περιλαμβάνονται στην αθλητική εμπειρία (Chelladurai & Riemer, 1997)

Προτιμώμενη ηγετική συμπεριφορά: Αναφέρεται στις παρατηρήσεις των μελών της ομάδας όσον αφορά στη συμπεριφορά του προπονητή (Chelladurai & Saleh, 1980).

Αντιλαμβανόμενη ηγετική συμπεριφορά : Αναφέρεται στην αντίληψη των αθλητών/τριων για την συμπεριφορά που επιδεικνύει ο προπονητή τους (Chelladurai & Saleh, 1980).

II. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1. Ικανοποίηση-θεωρητικές προσεγγίσεις

Η έννοια της ικανοποίησης έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για τους ερευνητές πολλών διαφορετικών επιστημών. Φαίνεται πως απ' όλες τις τάσεις η ικανοποίηση είναι αυτή που έχει κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των ερευνητών στις κοινωνικές επιστήμες. Η ικανοποίηση που παίρνουμε από τη δουλειά φαίνεται πως είναι αυτή που δημιουργεί τον περισσότερο ενθουσιασμό. Αυτό αποδεικνύεται από τον μεγάλο όγκο εργασιών, σε όλους τους τομείς έρευνας, οι οποίοι έχουν χρησιμοποιήσει την ικανοποίηση από την δουλειά ως μεταβλητή.

Ιδιαίτερα στο χώρο του μάνατζμεντ, η έννοια της ικανοποίησης έχει γίνει ίσως, η πιο δημοφιλής, τόσο μεταξύ των ακαδημαϊκών όσο και των διοικητικών στελεχών. Λόγο της σημαντικότητας της ικανοποίησης ως παράγοντας ευημερίας της επιχείρησης πολλές έρευνες στο χώρο του μάνατζμεντ έχουν επικεντρωθεί στην ικανοποίηση των πελατών και την ικανοποίηση των εργαζομένων. Αυτή η πληθώρα ερευνών μπορεί να έχει την βάση της στην αντίληψη των ατόμων ότι τα επίπεδα ικανοποίησης ενός συνδέονται με: α) το μέγεθος της προσπάθειας που θα καταβάλει για την επίτευξη κάποιου στόχου, β) πόσο καιρό θα μείνει στον οργανισμό, γ) τα επίπεδα συνεργασίας με τους ανθρώπους στο άμεσο περιβάλλον, δ) την συνολική τους ευτυχία (Saal & Knight, 1988).

Για την ικανοποίηση των πελατών δίνεται ο αντίστοιχος ορισμός «η ικανοποίηση είναι μια διαδικασία αξιολόγησης, η οποία βασίζεται στο κατά πόσο η συγκεκριμένη εμπειρία, ήταν τόσο καλή όσο ο πελάτης πίστευε θα ήταν».

Σύμφωνα με τους ετοιμολόγους η λέξη ικανοποίηση προκύπτει από την λατινική λέξη *satis* που σημαίνει αρκετά και τη λέξη *facere* που σημαίνει κάνω ή φτιάχνω. Ωστόσο, όπως και με την λέξη ποιότητα, η έννοια της ικανοποίησης δηλώνει ευχαρίστηση και εκπλήρωση.

Τέλος, λόγοι όπως η μείωση της απόδοσης των εργαζομένων, μειωμένη παρακίνηση και άσχημο κλίμα στο χώρο εργασίας, αναγκάζουν τις επιχειρήσεις να μετρούν την ικανοποίηση των εργαζομένων τους, μέσω ερευνών με σκοπό να εντοπίσουν τον τρόπο με τον οποίο εξασφαλίζουν τη μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ικανοποίηση των εργαζομένων τους.

Οι έρευνες στο χώρο του αθλητισμού επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην ικανοποίηση του προσωπικού αθλητικών οργανισμών και ικανοποίηση αθλητικών καταναλωτών. Παρά το σημαντικό αριθμό ερευνών με θέμα την ικανοποίηση που αναφέρεται στην αθλητική βιβλιογραφία, ελάχιστες έρευνες έχουν γίνει με αντικείμενο μελέτης της ικανοποίησης αθλητών, αν και οι αθλητές αποτελούν το σημαντικότερο παράγοντα οποιουδήποτε αθλητικού προγράμματος ή δραστηριότητας. Το παράδοξο αυτό υπογραμμίζεται και από τον (Chelladurai&Riemer, 1997) οι οποίοι επιπρόσθετα αναφέρουν ότι οι αθλητές, είναι οι κύριοι αποδέκτες των ωφελειών που παρέχουν τα αθλητικά προγράμματα σε ερασιτεχνικό επίπεδο. Η ικανοποίηση θα πρέπει να θεωρείται πολυδιάστατη έννοια και για την διερεύνηση της και οι ερευνητές θα πρέπει να χρησιμοποιούν ανάλογες κλίμακες (Alexandris et al., 1999).

2.1.1. Αθλητική Ικανοποίηση

Η αθλητική ικανοποίηση είναι μια σημαντική μεταβλητή στην αθλητική ψυχολογία, σύμφωνα με τον Chelladurai και Riemer(1997), η ικανοποίηση των αθλητών είναι *« η θετική συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο αθλητής και προέρχεται από την σύνθετη αξιολόγηση των δομών, διαδικασιών και αποτελεσμάτων της αθλητικής εμπειρίας »*. Επίσης, η ικανοποίηση ορίζεται ως *«η διαφορά μεταξύ αντίληψης του τι έλαβαν οι αθλητές και του τι επιθυμούν»* (Chelladurai & Riemer, 1997). Σύμφωνα με αυτούς, το επίπεδο ικανοποίησης του αθλητή, επηρεάζεται από τα προσωπικά στάνταρ που ο αθλητής έχει θέσει πριν την αθλητική εμπειρία. Εν συντομία, η αθλητική ικανοποίηση δείχνει πόσο χαρούμενος ή ευχαριστημένος είναι ο αθλητής με την αθλητική εμπειρία. Χωρίς ικανοποίηση οι αθλητές, που αποτελούν το σημαντικότερο στοιχείο του αθλητικού στερεώματος, είναι πιθανό να στραφούν σε άλλες πηγές για να εξασφαλίσουν την ενδεχόμενη νίκη και ευχαρίστηση (Maday, 2000).

Για πολλούς προπονητές ικανοποίηση και αθλητική απόδοση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Επίσης επειδή η συμμετοχή στον αθλητισμό είναι κάτι τελείως εθελοντικό, η ικανοποίηση των αθλητών είναι προϋπόθεση ώστε οι αθλητές να αποδώσουν σε υψηλό επίπεδο. Δεύτερον, οι αθλητές και κυρίως αυτοί που

συμμετέχουν στον ερασιτεχνικό αθλητισμό είναι οι πρώτοι που επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα των αθλητικών προγραμμάτων (Chelladurai & Riemer, 1998).

Η ικανοποίηση του αθλητή βάσει των ερευνητών (Riemer & Chelladurai, 1998), θεωρείται σημαντική για τους εξής τρεις λόγους. Πρώτον, η ικανοποίηση του αθλητή με το συγκεκριμένο άθλημα στο οποίο επιδίδεται, θα πρέπει να συνδέεται λογικά με την απόδοση του. Δεύτερον, η ικανοποίηση μπορεί να ειπωθεί είτε ως προγνωστικός παράγοντας είτε ως αποτέλεσμα θεμελιωδών δομικών πλαισίων, όπως η συνοχή ή η ηγεσία. Τέλος, η ικανοποίηση του αθλητή θεωρείται σημαντική διότι αποτελεί το «κλειδί» των αθλητικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων.

Επειδή, οι αθλητές είναι οι κύριοι παραγωγοί αθλητικού γεγονότος είναι κατανοητό ότι θα πρέπει να είναι ικανοποιημένοι και η αθλητική ικανοποίηση να έχει την ίδια σημασία όπως η ικανοποίηση από την δουλειά (Chelladurai & Riemer, 1998). Η σημαντικότητα της ικανοποίησης των κολεγιακών αθλητών διακρίνεται και στην αποστολή του Εθνικού Οργανισμού Κολεγιακών Αθλημάτων, ο οποίος τονίζει ότι η εμπειρία που βιώνουν οι αθλητές μέσω των αγώνων είναι ο μεγάλος σκοπός του οργανισμού (Gary, et al., 2001).

Οι μετρήσεις που έχουν γίνει για την ικανοποίηση ποικίλουν, από την απλή μορφή της αθλητικής ικανοποίησης (Sumers, 1983; Weiss & Friedrichs, 1986), ικανοποίηση σε σχέση με τον προπονητή/ηγέτη (Chelladurai, 1978, 1984; Chelladurai, et al., 1988; Dwyer & Fischer, 1990; Horne & Carron, 1985; McMillin, 1990; Riemer & Chelladurai, 1995; Schliesman, 1987), ικανοποίηση σε σχέση με την προσωπική απόδοση (Chelladurai, 1984), ικανοποίηση σε σχέση με την απόδοση της ομάδας (Weiss & Friedrichs, 1986), ικανοποίηση σε σχέση με το προσωπικό αποτέλεσμα (Chelladurai et al., 1988; McMillin, 1990) και ικανοποίηση σε σχέση με τη συνολική ανάμειξη (Chelladurai, 1984).

Έρευνες έδειξαν ότι οι ικανοποιημένοι αθλητές θα βιώσουν λιγότερα ψυχολογικά – συναισθηματικά προβλήματα και θα αυξήσουν την ποιότητα ζωής τους (Reinboth & Duda, 2006). Η αθλητική εμπειρία επηρεάζει επίσης το επίπεδο ικανοποίησης των αθλητών (Θεοδωράκης & Μπεμπέτσος, 2003).

Η έννοια της αθλητικής ικανοποίησης αναφέρθηκε ως ανεξάρτητη ή εξαρτημένη μεταβλητή σε θεωρητικά μοντέλα στο χώρο του αθλητισμού και ιδιαίτερα σε αυτά που αφορούν την ικανοποίηση σε σχέση με την ηγετική συμπεριφορά (Riemer & Chelladurai, 1998). Για παράδειγμα, ο Carron (1982) περιέλαβε την ικανοποίηση σαν προγνωστικό παράγοντα (antecedent) αλλά και ως

αποτέλεσμα στο μοντέλο συνοχής. Επίσης, η αθλητική ικανοποίηση έχει συσχετιστεί με το κίνητρο για συμμετοχή (Carron & Chelladurai, 1981). Σε άλλη έρευνα, η ικανοποίηση έχει υπολογιστεί σαν προγνωστικός παράγοντας της αποτελεσματικότητας του προπονητή (Feltz, et al., 1996). Επιπρόσθετα, έχει χρησιμοποιηθεί και σαν εξαρτημένη μεταβλητή στην έρευνα για τον αθλητικό προσανατολισμό των (Hom, et al., 1993), οι οποίοι εξέτασαν τους προσανατολισμούς στόχων νεαρών παιχτών καλαθοσφαίρισης.

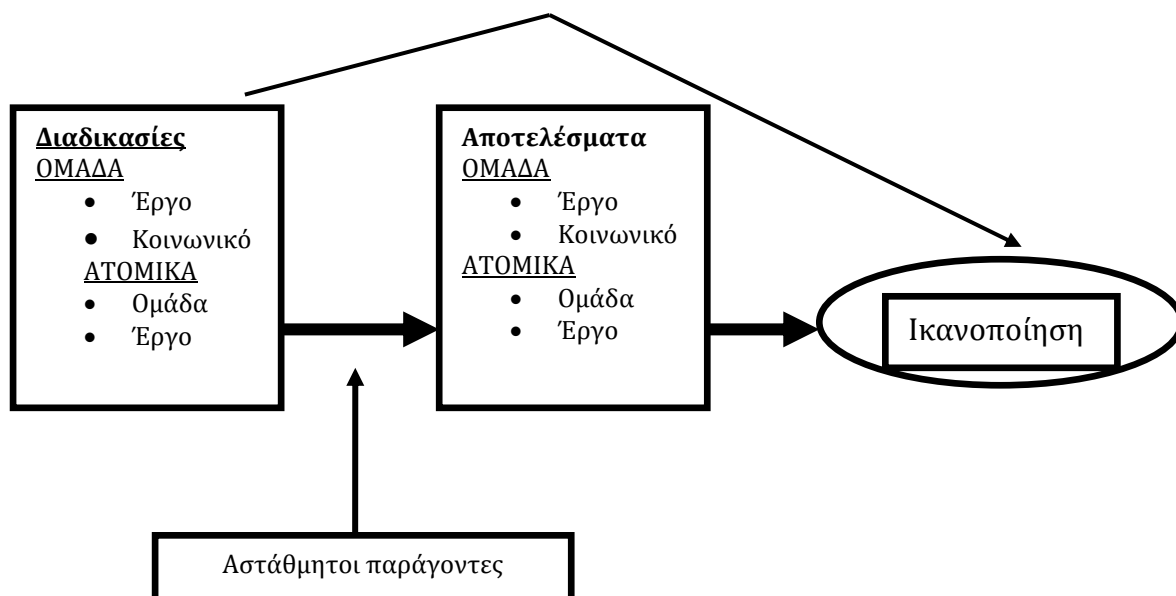
Εκτός όμως από τους προσανατολισμούς στόχων των αθλητών, ερευνητικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μελέτη της ικανοποίησης σε σχέση με την απόδοσή τους. Ο Θεοδωράκης (1995), εξέτασε τις επιδράσεις της αυτό-αποτελεσματικότητας, της ικανοποίησης και των προσωπικών στόχων 42 φοιτητών φυσικής αγωγής στο άθλημα της κολύμβησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η απόδοση που είχαν οι αθλητές στο παρελθόν είναι το κλειδί της αυτό-αποτελεσματικότητας, της ικανοποίησης από τους εαυτούς τους και του καθορισμού των προσωπικών τους στόχων (Locke, et al., 1984). Επίσης η ικανοποίηση που αισθάνονται οι αθλητές για τον εαυτό τους, αποτελεί σημαντικό παράγοντα στον καθορισμό των προσωπικών τους στόχων και σχετίζεται με την απόδοσή τους.

Οι Windmeyer & Williams (1991), σε ερευνά τους έδειξαν πως η αντίληψη του δεσίματος της ομάδας όσο και η ελκυστικότητα του ατόμου στην ομάδα επηρεάζουν την ικανοποίηση τους. Σε έρευνα που έγινε σε αθλητές του χόκεϊ από τους William & Hacker (1982), βρέθηκε πως η θετική αντίληψη των αθλητών για την συνοχή της ομάδας τους, επηρεάζει θετικά την ικανοποίηση και απόδοση.

Λόγω της σημαντικότητας της ικανοποίησης, οι ερευνητές εξέτασαν την επίδραση των μεταβλητών του περιβάλλοντος πάνω στην ικανοποίηση των αθλητών. Οι πιο σημαντικοί παράγοντες της ικανοποίησης περιλαμβάνουν : το στυλ ηγεσίας του προπονητή καθώς και την ποιότητα και την συμπεριφορά του (Baker, et al., 2003; Chelladurai, 1984; Lorimer & Jonett, 2009; Riemer & Chelladurai, 1995). Επίσης την επίδραση της συνοχής της ομάδας (Aoyayi, et al., 2008), την επικοινωνία της ομάδας (Sullivan & Gee, 2007) και τέλος σύνδεσαν την ικανοποίηση με τη συμμετοχή του αθλητή και την επιτυχία (Hadge, et al., 2009).

Η έρευνα γύρω από το περιβάλλον που επηρεάζει και καθοδηγεί την αθλητική ικανοποίηση, πρέπει να συνεχιστεί άλλα μια μεγάλη πλειοψηφία ερευνητών προτείνει ότι θα πρέπει οι έρευνες να λάβουν υπόψη και τους ίδιους τους αθλητές. Αυτό το είδος προσέγγισης περιλαμβάνει την μέτρηση των σχετικά σταθερών

προσωπικών χαρακτηριστικών, όπως η προσωπικότητα και ο αυτό – καθορισμός, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν στην εξήγηση της στάσης των αθλητών (Gary, et al., 2011). Τέλος έρευνες υποστηρίζουν ότι η ικανοποίηση συνδέεται και με τα γονίδια (Arvey, et al., 2003).

Σχήμα 2.1. Μοντέλο Ικανοποίησης (Riemer & Chelladurai, 1995)

2.1.2. Ικανοποίηση και είδος αθλήματος

Ο Chelladurai (1978), υποστήριξε ότι οι αθλητές των ομαδικών αθλημάτων (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδοσφαίριση) επιζητούν περισσότερη προπόνηση και οδηγίες από τους αθλητές ατομικών αθλημάτων. Επίσης, οι αθλητές ομαδικών αθλημάτων προτιμούν έναν αυταρχικό τύπο προπονητή με έμφαση στην προπόνηση. Τέλος, προτιμούν πιο πολύ θετική ανατροφοδότηση σε σχέση με τους αθλητές ατομικών αθλημάτων. Σε συνέχεια της έρευνας ο Chelladurai (1978), υποστηρίζει ότι οι αθλητές ατομικών αθλημάτων προτιμούν πιο δημοκρατική συμπεριφορά από τον προπονητή και πιο πολύ κοινωνική υποστήριξη σε σχέση με εκείνους των ομαδικών αθλημάτων, ώστε να νιώθουν ικανοποιημένοι. Οι αθλητές ατομικών αθλημάτων βρέθηκε ότι προτιμούν πιο δημοκρατική συμπεριφορά από τον προπονητή σε σχέση με εκείνους των ομαδικών αθλημάτων (Kim, et al., 1990).

Ο Terry και ο Howe (1984), ανέφεραν ότι οι αθλητές ατομικών αθλημάτων προτιμάνε πιο δημοκρατική συμπεριφορά και λιγότερο αυταρχική συμπεριφορά από τον προπονητή από ότι οι αθλητές των ομαδικών αθλημάτων. Ο Terry (1984), ανέφερε ότι οι αθλητές ομαδικών αθλημάτων προτιμούν σημαντικά περισσότερη προπόνηση και οδηγίες, αυταρχική συμπεριφορά και περισσότερη κοινωνική υποστήριξη σε σχέση με τους αγωνιζόμενους στα ατομικά αθλήματα. Τα παραπάνω αποτελέσματα συμφωνούν με τη θεωρία μονοπάτι – στόχος του House (1971), η οποία υποστηρίζει πως όταν οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν είναι ποικίλοι και ομαδικοί, τότε προτιμάται καλύτερη δομή και πιο αυστηρή επίβλεψη. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ατομικών αθλημάτων, που απαιτούν διαφορετική συμπεριφορά τόσο από τον προπονητή όσο και από τον αθλητή, ίσως να επηρεάζουν τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών/τριών (Theodorakis & Bebetos, 2003). Στην ίδια έρευνα οι συγγραφείς αναφέρουν ότι το άθλημα δεν επηρέασε το επίπεδο ικανοποίησης των αθλητών τόσο ως προς τον παράγοντα ηγεσία όσο και ως προς την ατομική τους απόδοση.

Οι Riemer και Chelladurai (1995) επίσης υποστήριξαν ότι το είδος του αθλήματος καθορίζει την ενδεδειγμένη συμπεριφορά του προπονητή και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αθλητές του ίδιου αθλήματος και διαφορετικών θέσεων παρουσιάζουν διαφορές στην προτιμώμενη ηγετική συμπεριφορά του προπονητή. Συγκεκριμένα, οι ερευνητές εξέτασαν: α) τις διαφορές μεταξύ επιθετικών και αμυντικών παικτών του ποδοσφαίρου ως προς τις συμπεριφορές που προτιμούσαν και ως προς τις συμπεριφορές που αντιλαμβάνονταν από τον προπονητή και την ικανοποίηση τους από την ηγετική συμπεριφορά και β) τη σχέση μεταξύ προτιμώμενης και αντιλαμβανόμενης ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή και την ταύτιση τους.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αμυντικοί προτιμούσαν δημοκρατική συμπεριφορά και κοινωνική υποστήριξη από τον προπονητή, ενώ οι επιθετικοί προτιμούσαν αυταρχική συμπεριφορά. Όταν οι αθλητές εκλάμβαναν την κοινωνική υποστήριξη που επιθυμούσαν από τον προπονητή, ήταν ικανοποιημένοι. Η παροχή τεχνικής καθοδήγησης και θετικής ανατροφοδότησης από τον προπονητή συντελούσε στην αύξηση της ικανοποίησης του αθλητή.

2.1.3. Ερωτηματολόγια που μετρούν την ικανοποίηση του αθλητή

Στην διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν αρκετές αναφορές σε διάφορους τρόπους που έχουν κατά καιρούς χρησιμοποιηθεί, για να υπολογιστεί το επίπεδο ικανοποίησης που νιώθει ο αθλητής μιας ομάδας. Ο πιο συνηθισμένος τρόπος μέτρησης είναι με μια απλή ερώτηση (Chelladurai, 1998; Dwyer & Fischer, 1990; Granito & Carlton, 1993). Η μέθοδος αυτή όμως εγείρει πολλά προβλήματα εγκυρότητας του ερωτηματολογίου (Zeller & Carmines, 1980).

Σε άλλες περιπτώσεις οι ερευνητές δημιουργούν ένα σετ από ερωτήσεις με στόχο να αποφύγουν τα προβλήματα που έχει η χρήση μιας απλής ερώτησης. Τα ερωτηματολόγια αυτά χρησιμοποιούνται συνήθως για τους σκοπούς μιας και μόνο μελέτης και δεν δημοσιεύονται ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από άλλους ερευνητές. Παράδειγμα είναι τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιούν οι Loughhead και Carron (2004), σε μια εργασία που μελετά τον διαμεσολαβητικό ρόλο της συνοχής στη σχέση ηγετικής συμπεριφοράς – ικανοποίηση αθλητών και οι Williams και Hacker (1982) στην εργασία τους μελετούν τη σχέση ικανοποίησης και συνοχής. Το βασικό πρόβλημα με τα μη δημοσιευμένα ερωτηματολόγια είναι ότι ο αναγνώστης δεν μπορεί να έχει σαφή εικόνα για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία τους.

Η Petlichkoff (1993), με στόχο να ερευνήσει τις διαφορές μεταξύ ομάδων σε προσανατολισμό στόχων, αντιλαμβανόμενη ικανότητα και επίπεδο ικανοποίησης, δημιούργησε ένα ερωτηματολόγιο βασισμένο στη θεωρία της συναλλαγής (Thibaut & Kelley, 1959). Την ίδια θεωρία προσπάθησαν να συνδέσουν με τη συμπεριφορά και ικανοποίηση του αθλούμενου οι Unger και Johnson (1995) και κατέληξαν ότι το μοντέλο της συναλλαγής είναι σε θέση να εξηγήσει ικανοποιητικά πολλές από τις συμπεριφορές αυτών που συμμετέχουν στον αθλητισμό.

Οι Treasure και Roberts (1994), δημιούργησαν ένα ερωτηματολόγιο μέτρησης της ικανοποίησης για δικούς τους ερευνητικούς σκοπούς. Το ερωτηματολόγιο τους είχε 11 ερωτήσεις του τύπου : «Στο άθλημα σας, πόση ικανοποίηση αισθάνεστε όταν...». Το ερωτηματολόγιο έχει τρεις παράγοντες: α) εμπειρίες βελτίωσης δεξιοτήτων, β) κοινωνική αποδοχή, και γ) προσανατολισμός επιτυχίας. Οι ίδιοι ερευνητές χρησιμοποίησαν το ερωτηματολόγιο αυτό και σε μεταγενέστερες έρευνες (Treasure & Roberts, 1998).

Ένα ερωτηματολόγιο για την μέτρηση της ικανοποίησης των αθλητών δημιουργήθηκε και από τον Unruh (1995), αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι προσανατολισμένο στην ικανοποίηση που βιώνουν οι αθλητές από την συμπεριφορά του προπονητή, όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών τους για φροντίδα της υγείας τους. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 36 ερωτήσεις που προσπαθούν να αναδείξουν την εντύπωση που έχουν οι αθλητές για το πόσο ασχολείται ο προπονητής με την προστασία των αθλητών του από τραυματισμούς, την επανένταξη αυτών έπειτα από κάποιο τραυματισμό, αλλά και το επίπεδο της γενικότερης υγείας των αθλητών του. Το ερωτηματολόγιο αυτό, χρησιμοποιήθηκε στην εργασία του Unruh (1995), αλλά και σε εκείνη των Unruh και των συνεργατών του (2005) με ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα ($\alpha = 0.90$).

Οι Whittal και Orlick (1978), ανέφεραν την ανάπτυξη μιας κλίμακας με 84 ερωτήσεις για να μετρήσουν έξι πτυχές της αθλητικής ικανοποίησης: άθλημα/αγώνισμα, προπόνηση, προπονητής, συναθλητές, απόδοση και αντίπαλοι. Όμως οι δημιουργοί του γνώριζαν ότι η κλίμακα βρίσκεται σε προκαταρκτικό στάδιο και ότι περισσότερες αποδείξεις εγκυρότητας θα έπρεπε να βρεθούν (Chelladurai & Riemer, 1998). Οι Weiss και Friedrich (1986) τροποποίησαν τις ερωτήσεις του Index of Organizational Reaction (Smith, 1976) και μέσω παραγοντικής ανάλυσης κατέληξαν σε έξι παράγοντες ικανοποίησης : επιτήρηση, συνθήκες αγώνα, συναθλητές, ποσότητα εργασίας, είδος εργασίας και σχολική αναγνώριση.

Ο Chelladurai και οι συνεργάτες του (1988), εξέτασαν τις διαπολιτισμικές διαφορές μεταξύ Ιαπώνων και Καναδών αθλητών, όσον αφορά τις προτιμήσεις και αντιλήψεις τους για την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή τους, την ικανοποίηση από την προσωπική τους απόδοση και την ικανοποίηση που νιώθουν ανάλογα με την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή τους, την ικανοποίηση από την προσωπική τους απόδοση και την ικανοποίηση που νιώθουν ανάλογα με την ηγετική συμπεριφορά που εκδηλώνει ο προπονητής. Για τις ανάγκες της μελέτης αυτής, δημιούργησαν ένα ερωτηματολόγιο που αποτελείται από δέκα ερωτήσεις, οι επτά από τις οποίες ανήκουν στον παράγοντα «ηγεσία» και οι τρεις στον παράγοντα «προσωπικά αποτελέσματα». Ο παράγοντας «ηγεσία» εξηγεί το 64.9% της διασποράς των αποτελεσμάτων και οι ερωτήσεις που αναφέρονται σε αυτόν έχουν εσωτερική συνοχή της τάξης του .95. Ο παράγοντας «ατομικά αποτελέσματα» εξηγεί το 14.1% της διασποράς με εσωτερική συνοχή .86.

Δημιουργώντας όμως κλίμακες μέσω της παραγοντικής ανάλυσης και ότι πολλές ερωτήσεις προσαρμόστηκαν από άλλες κλίμακες διαφορετικών αντικείμενων ή δημιουργήθηκαν από τους ίδιους τους ερευνητές είχε ως αποτέλεσμα πολλοί σημαντικοί παράγοντες της αθλητικής ικανοποίησης να μην είχαν συμπεριληφθεί σε αυτές. Γι' αυτό, υπήρχε η ανάγκη να υπάρξει μια πιο εξαντλητική έρευνα για την συλλογή όλων των παραγόντων οι οποίοι αντικατοπτρίζουν όλες τις πτυχές της αθλητικής ικανοποίησης.

Το 1997 οι Chelladurai και Riemer άσκησαν έντονη κριτική και απέρριψαν το ερωτηματολόγιο του Chelladurai και των συνεργατών του (1988), ισχυριζόμενοι ότι η ικανοποίηση που νιώθουν οι αθλητές δεν είναι δυνατόν να εξαρτάται από δύο μόνο παράγοντες. Θεώρησαν σωστό να επαναλάβουν τη διαδικασία κατασκευής του ερωτηματολογίου αυτού ξεκινώντας όμως από ένα θεωρητικό μοντέλο που να εξηγεί την ικανοποίηση και τους λόγους που αυτή υπάρχει ή απουσιάζει από την αθλητική δραστηριότητα (Chelladurai & Riemer, 1997). Το επόμενο βήμα στην κατασκευή του ερωτηματολογίου ήταν η συγκέντρωση όλων των παραγόντων και η ταξινόμηση αυτών με βάση το μοντέλο της ικανοποίησης. Πέρα από αυτή τη πρώτη ταξινόμηση, οι Chelladurai και Riemer (1997), προέβησαν σε άλλες δύο ταξινομήσεις των παραγόντων της ικανοποίησης, ώστε να είναι βέβαιοι ότι καλύπτουν όλες τις πλευρές της ικανοποίησης, ότι δεν ανήκει ο καθένας σε παραπάνω από μια κατηγορία και ότι οι παράγοντες που είναι σε κάθε κατηγορία ταιριάζουν μεταξύ τους. Αρχικά ταξινόμησαν τους παράγοντες ανάλογα με το ποιος τους επηρεάζει σε πέντε κατηγορίες : α) αθλητής, β) προπονητής, γ) ομάδα, δ) διοίκηση ομάδας, ε) οικογένεια/κοινότητα και έπειτα τους ταξινόμησαν ανάλογα με το αν είναι εσωτερικά ή εξωτερικά προς τον αθλητή ελεγχόμενοι.

Οι Riemer και Chelladurai προχώρησαν στην κατασκευή ενός καινούργιου πολυπαραγοντικού ερωτηματολογίου (ASQ) το οποίο είχε ως θεμέλιο την αναλυτική περιγραφή και κατηγοριοποίηση των παραγόντων της αθλητικής ικανοποίησης από τους (Chelladurai & Riemer, 1997) και το οποίο περιελάμβανε 15 υποκλίμακες των πιο σημαντικών κατηγοριών της αθλητικής ικανοποίησης : α) απόδοση (ομαδική και ατομική), β) ηγεσία γ) την ομάδα, δ) τον αθλητικό οργανισμό και ε) τον ίδιο τον αθλητή, καθώς και 56 ερωτήσεις. Έχει δε χρησιμοποιηθεί ολόκληρο ή τμηματικά σε αρκετές εργασίες από το 1998 μέχρι σήμερα.

Στον ελληνικό χώρο οι Theodorakis και Bebetzos (2003), βασιζόμενοι στο ερωτηματολόγιο που δημιούργησαν ο Chelladurai και οι συνεργάτες του (1988) το

προσάρμοσαν στα ελληνικά και διερεύνησαν το θέμα της ικανοποίησης και από ποιους παράγοντες αυτή εξαρτάται σε έρευνα που έκαναν οι ίδιοι σε αθλητές της χειροσφαίρισης. Η ελληνική έκδοση του Ερωτηματολογίου Ικανοποίησης Αθλητών δεν διαφοροποιήθηκε ουσιαστικά από την πρωτότυπη εκδοχή του, έχοντας δυο παράγοντες, οι οποίοι εξηγούν το 76% της συνολικής διακύμανσης. Οι συντελεστές Cronbacha είναι ουσιαστικά ίδιοι με την αρχική αγγλική έκδοση και οι ερωτήσεις παρουσιάζουν και στα ελληνικά πολύ υψηλή εσωτερική συνοχή.

2.1.4. Ικανοποίηση αναγκών και παρακίνηση στον αθλητισμό

Η ικανοποίηση αναγκών (need satisfaction) είναι μια έννοια που έχει ευρέως χρησιμοποιηθεί σε θεωρητικά μοντέλα ικανοποίησης, στο χώρο της αναψυχής και του αθλητισμού, έχει άμεση σχέση με την παρακίνηση και προκαλείται όταν το άτομο «ικανοποιήσει» συγκεκριμένες ανάγκες ή κίνητρα από την συμμετοχή του σε αθλητικές δραστηριότητες (Mannell, 1999). Ο όρος ανάγκες έχει χρησιμοποιηθεί τις περισσότερες φορές και αναφέρεται στα συνειδητά θέλω ενός ατόμου, επιθυμίες και κίνητρα. Χρησιμοποιώντας τον παραπάνω όρο, οι ανάγκες σαν ατομικές – διαφορετικές μεταβλητές και με την δύναμη των αναγκών ενός ατόμου, υπολογίζονται και μετά χρησιμοποιούνται για να προβλέψουν αποτελέσματα, που έχουν σχέση με την εργασία είτε άμεσα (McClelland & Burnham, 1976) ή σε διαδραστικότητα με την δουλειά και το περιβάλλον (Hackman & Lanler, 1997). Μια άλλη άποψη ορίζει τις ανάγκες με όρους θρεπτικών συστατικών (ψυχολογικά και φυσιολογικά) που είναι απαραίτητα για την επιβίωση, ανάπτυξη και ακεραιότητα του ατόμου (Ryan, et al., 1996). Αν η ικανοποίηση σχετίζεται με την ανάπτυξη και υγεία του ανθρώπου τότε είναι ανάγκη, αν η ικανοποίηση δεν συνδέεται με αυτά τα αποτελέσματα τότε είναι επιθυμία. Έρευνες έχουν δείξει ότι ο χαμηλός δείκτης ικανοποίησης των αναγκών συνδέεται με κακή διαβίωση (Duda & Ntoumanis, 2008; Gagne et al., 2003; Quested & Duda, 2010).

Αυτό που είναι ιδιαίτερος ελκυστικό με την έννοια της ικανοποίησης των αναγκών είναι ότι επιτρέπει στους ερευνητές να αναγνωρίσουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες οι τρεις ανάγκες ικανοποιούνται και ως αποτέλεσμα να προωθήσουν την ευημερία του ατόμου (Reinboth, et al., 2004).

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αθλητές που ήταν προσανατολισμένοι στη δεξιότητα άλλα και στο αποτέλεσμα, εμφάνισαν υψηλότερα επίπεδα ευχαρίστησης και αγωνιστικότητας από τους αθλητές που ήταν προσανατολισμένοι μόνο στη δεξιότητα ή στο αποτέλεσμα αντίστοιχα. Παρόμοια, οι Fox και οι συνεργάτες του (1994) υποστήριξαν ότι οι αθλητές από διαφορετικά αθλήματα που εμφάνιζαν και τα δύο είδη προσανατολισμού, έδειξαν μεγαλύτερη αγωνιστική ικανότητα και ευχαρίστηση από ότι οι αθλητές που διακρίνονταν από προσανατολισμό στη δεξιότητα ή στο αποτέλεσμα. Οι Roberts, Treasure και Kavussanu (1996) βρήκαν παρόμοια αποτελέσματα με αυτές τις δύο μελέτες.

2.2. Ικανοποίηση αθλητών και ηγεσία

Η ικανοποίηση που βιώνει ένας αθλητής συνδέθηκε με πολλούς άμεσους και έμμεσους τρόπους με τον προπονητή της ομάδας. Είναι μια άλλη μεταβλητή που μας ενδιαφέρει σε μια αθλητική ομάδα. Ορίζεται ως «η συμπεριφορική διαδικασία κατά την οποία επηρεάζονται άτομα ή ομάδες ώστε να πετύχουν ένα στόχο» (Barrow, 1997). Σύμφωνα με την παραδοχή του Πολυδιάστατου Μοντέλου Ηγεσίας (Chelladurai, 1978; Chelladurai & Carron, 1978), η ταύτιση των τριών ηγετικών συμπεριφορών (ενδεικνυόμενης, πραγματικής και προτιμώμενης) οδηγεί σε αύξηση της ικανοποίησης των αθλητών (Riemer & Chelladurai, 1995). Ο Chelladurai (1984) μελέτησε την ηγεσία σε διαφορετικά αθλήματα (καλαθοσφαίριση, πάλη, αγωνίσματα στίβου) και υποστήριξε ότι η ασυμφωνία μεταξύ αντιλαμβανόμενης και της προτιμώμενης από τους αθλητές ηγετικής συμπεριφοράς, συνδέεται στενά με την ικανοποίηση των αθλητών από την ηγεσία.

Ο Schliesman (1987) και οι Bebetos και Theodorakis (2003), σε συμφωνία με τα ευρήματα του Chelladurai (1984), παρατήρησαν υψηλή συσχέτιση μεταξύ της ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή και της ικανοποίησης των αθλητών. Επιπρόσθετα, σε άλλη μελέτη που πραγματοποίησε ο Chelladurai (1993) χρησιμοποιώντας την Κλίμακα Ηγετικής Συμπεριφοράς στον Αθλητισμό, έδειξε ότι οι αθλητές ήταν ικανοποιημένοι από την ηγεσία των προπονητών, όταν αυτοί έδιναν έμφαση στην προπόνηση και οδηγίες και στην θετική ανατροφοδότηση η οποία εστιάζεται στην αναγνώριση και στον έπαινο σχετικά με την καλή απόδοση.

Οι Weiss και Friedrichs (1986) από την πλευρά τους, μελέτησαν την επίδραση των ηγετικών συμπεριφορών, προπονητικών χαρακτηριστικών και θεσμικών μεταβλητών στην απόδοση και ικανοποίηση ομάδων καλαθοσφαίρισης των κολλεγίων. Στην έρευνα συμμετείχαν 251 αθλητές πανεπιστημιακού πρωταθλήματος καλαθοσφαίρισης και βρέθηκε ότι οι προπονητές που επιδείκνυαν πιο δημοκρατική συμπεριφορά, επιβράβευαν συχνότερα τους αθλητές τους και τους παρείχαν περισσότερη κοινωνική υποστήριξη, είχαν πιο ικανοποιημένους αθλητές.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι μικρότεροι σε ηλικία προπονητές και εκείνοι που είχαν καλύτερα αποτελέσματα (περισσότερες νίκες έναντι ηττών) συνδέονταν με υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών τους. Στην ίδια κατεύθυνση με την προαναφερόμενη έρευνα, οι Riemer και Chelladurai (1995) υποστήριξαν πως η συμφωνία της αντιλαμβανόμενης και της προτιμώμενης ηγετικής συμπεριφοράς στη διάσταση της κοινωνικής υποστήριξης, ενισχύει την ικανοποίηση των μελών της ομάδας. Η παροχή προπόνησης και οδηγιών και θετικής ανατροφοδότησης από τον προπονητή επίσης αύξανε την ικανοποίηση των αθλητών.

Συνάμα, οι αθλητές ποδοσφαίρισης που έπαιζαν σε αμυντική θέση, βρέθηκε ότι προτιμούσαν μια δημοκρατική συμπεριφορά και κοινωνική υποστήριξη σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι αμυντικοί παίκτες, που προτιμούσαν μια αυταρχική συμπεριφορά από τον προπονητή προκειμένου να είναι ικανοποιημένοι. Η αυξημένη δημοκρατική συμπεριφορά του προπονητή, μπορεί να δείξει στον αθλητή ότι είναι σε ένα επίπεδο όπου ο προπονητής του νιώθει άνετα να προσφέρει στον αθλητή μεγαλύτερο ρόλο στο να παίρνει αποφάσεις ανεξάρτητα από τις μεθόδους προπόνησης, πρόγραμμα κ.τ.λ. (Riemer & Toon, 2001).

Ερευνητικές εργασίες που ασχολήθηκαν με τη σχέση ηγετικής συμπεριφοράς των προπονητών και την ικανοποίηση των αθλητών τους, επιβεβαιώνουν ότι ο αντιλαμβανόμενος τύπος ηγετικής συμπεριφοράς σχετίζεται με την αθλητική ικανοποίηση (Bebetsos & Theodorakis, 2003; Dwyer & Eischer, 1990; Schliesman, 1987; Weiss & Friedrichs, 1986). Η βιβλιογραφία δείχνει ότι τα διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα που περιλαμβάνονται στα αθλητικά προγράμματα και ειδικότερα η συμπεριφορά και το διαπροσωπικό στυλ του προπονητή, μπορεί να παίξει σπουδαίο ρόλο στην «σμίλευση» των δυνητικών ψυχολογικών, συναισθηματικών και φυσικών αποτελεσμάτων (Duda, 2001; Smoll & Smith, 2002).

Όσον αφορά τους παράγοντες της ηγεσίας, προπόνηση και οδηγίες και θετική ανατροφοδότηση, παρατηρήθηκε ότι συντελούν με τη σειρά τους στην αύξηση της

ικανοποίησης των αθλητών (Chelladurai, 1984), εύρημα που συμφωνεί με προγενέστερη μελέτη (Gill, 1978), κατά την οποία η συμπεριφορά του προπονητή που δίνει έμφαση στην προσανατολισμένη στο έργο προτίμηση των αθλητών του, συνάδει με την ικανοποίηση τους. Σε αυτή τη θεωρητική βάση, έχει αποδειχθεί ότι η όσο μεγαλύτερη έμφαση δίνονταν στην προπόνηση και οδηγίες, την κοινωνική υποστήριξη και τη θετική ανατροφοδότηση, τόσο μεγαλύτερη ήταν η ικανοποίηση των αθλητών (Black & Weiss, 1992; Riemer & Chelladurai, 1995).

Επίσης, οι Dwyer και Fischer (1990) μελέτησαν τη σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς του προπονητή και της ικανοποίησης 152 αθλητών πυγμαχίας από τη συμμετοχή τους στον αγωνιστικό αθλητισμό. Οι αθλητές που δέχτηκαν θετική κριτική, προπόνηση και οδηγίες, και αυταρχική συμπεριφορά σε χαμηλό επίπεδο από τον προπονητή τους, εμφάνισαν ικανοποίηση για την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή σε υψηλό ποσοστό. Σε έρευνα που αφορούσε την σχέση αντιλαμβανόμενης ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή και της ικανοποίησης των αθλητριών συγχρονισμένης κολύμβησης, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ικανοποίηση από την ηγεσία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τους παράγοντες της Κλίμακας Ηγετικής Συμπεριφοράς, ιδιαίτερα από την κοινωνική υποστήριξη και την προπόνηση και οδηγίες (Ντομάλη, et al., 2009).

Το ενδιαφέρον των ερευνητών αναφορικά με την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή και την ικανοποίηση των αθλητών επεκτάθηκε σε πολλά διαφορετικά αθλήματα. Οι Chelladurai και συνεργάτες (1988) μελέτησαν τις διαφορές που υπάρχουν στα επίπεδα ικανοποίησης μεταξύ των αθλητών που αγωνίζονταν σε πανεπιστημιακές ομάδες του Καναδά και της Ιαπωνίας. Στην έρευνα έλαβαν μέρος αθλητές κολύμβησης, αντιπτερίσης, δρομικών αγωνισμάτων, πετοσφαίρισης, καλαθοσφαίρισης, πάλης και χόκεϊ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο αντιλαμβανόμενος τύπος ηγεσίας σχετίζονταν με την αθλητική ικανοποίηση.

Όμοια αποτελέσματα με αυτά των Καναδών αθλητών παρουσιάστηκαν και από τους Θεοδωράκη και Μπεμπέτσο (2003) σε μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε 141 αθλητές ομαδικών αθλημάτων (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδοσφαίριση και υδατοσφαίριση). Οι ερευνητές υποστήριξαν ότι οι αθλητές έδειξαν ικανοποιημένοι τόσο από την ηγετική τους συμπεριφορά του προπονητή τους, όσο και από την προσωπική τους απόδοση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι αθλητές ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τις αθλήτριες όσον αφορά στην αντίληψη τους για την προσωπική τους απόδοση. Ενδιαφέρον, παρουσιάζει το

γεγονός ότι οι αθλήτριες, ίσως, να κρίνουν αυστηρότερα τους εαυτούς τους και ότι έχουν μάλλον υψηλότερες προσδοκίες από ότι οι αθλητές.

Επίσης η σχέση ηγετικής συμπεριφοράς και ικανοποίησης των αθλητών εντοπίζεται και μέσα από το γενικότερο κλίμα παρακίνησης που επικρατεί σε κάθε αθλητική ομάδα. Ο προπονητής και ηγέτης της ομάδας είναι ουσιαστικά αυτός που έχει την ευθύνη για τη διαμόρφωση του είδους παρακίνησης των αθλητών του. Είναι γνωστό ότι δύο είναι οι κύριοι τύποι παρακίνησης. Σύμφωνα με τους Deci και Ryan (1985), το άτομο παρακινείται για μια συμπεριφορά, είτε για να δείξει μεγαλύτερη ικανότητα από τους υπόλοιπους αθλητές που συμμετέχουν στην δοκιμασία (προσανατολισμός στο εγώ) ή για να βελτιώσει τις ήδη υπάρχουσες ικανότητες του (προσανατολισμός στο έργο).

Σύμφωνα με μια μελέτη των Treasure και Roberts (1998), το κλίμα παρακίνησης που θα επιλέξει ο προπονητής για να κυριαρχεί στις προπονήσεις και τους αγώνες της ομάδας του, θα επηρεάζει τις πηγές από τις οποίες θα αντλούν ικανοποίηση οι αθλητές του, τόσο στις προπονήσεις όσο και στους αγώνες. Πιο συγκεκριμένα, οι Treasure και Roberts (1998), σε μια έρευνα με δείγμα 274 αθλητριών με μέσο όρο ηλικίας 14 χρονών, βρήκαν ότι σε περιπτώσεις που επικρατούσε κλίμα παρακίνησης, με στόχο τη βελτίωση των ικανοτήτων, οι αθλήτριες έδειχναν ικανοποίηση όταν βελτίωναν τις ικανότητες τους ή εργαζόνταν πάνω σε αυτό. Αντίθετα, όταν το κλίμα παρακίνησης στόχευε στο να ξεπεραστεί ο αντίπαλος, τότε οι αθλήτριες αντλούσαν ικανοποίηση μόνον όταν πετύχαιναν τον ανταγωνιστικό τους στόχο. Στην έρευνα αυτή, για την μέτρηση της ικανοποίησης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο μέτρησης της ικανοποίησης που δημιούργησαν οι Treasure και Roberts (1994).

Ο Unruh και οι συνεργάτες του (2005) προσπάθησαν και αυτοί να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ αθλητών και προπονητών και πως αυτή επηρεάζει το επίπεδο ικανοποίησης των αθλητών. Στην περίπτωση τους οι ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν το επίπεδο ανταγωνισμού στο οποίο συμμετείχαν οι διάφορες ομάδες, το φύλο των αθλητών αλλά και το είδος του αθλήματος. Τα αθλήματα που εξετάστηκαν ήταν ομαδικά, αλλά χωρίστηκαν σε αθλήματα υψηλής και χαμηλής δημοτικότητας (High–Low Profile). Ο Unruh και οι συνεργάτες του (2005) χρησιμοποίησαν ένα δικό τους ερωτηματολόγιο με 35 ερωτήσεις, το οποίο με τη μορφή της κλίμακας Likert στοχεύει να αναδείξει την ικανοποίηση που νιώθουν οι αθλητές με την συμπεριφορά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του προπονητή τους. Το δείγμα τους (N=325) ήταν

επιλεγμένο με τυχαία δειγματοληψία μέσα από 20 διαφορετικά αμερικάνικα κολλέγια. Βασικό συμπέρασμα από τη μελέτη αυτή είναι οι αθλητές που συμμετέχουν σε χαμηλής δημοτικότητας αθλήματα είναι κατά κανόνα λιγότερο ικανοποιημένοι από τον προπονητή τους από ότι οι αθλητές που συμμετείχαν σε αθλήματα με υψηλή δημοτικότητα.

Παράλληλα, όσον αφορά το θέμα του φύλου, οι αναλύσεις έδειξαν ότι οι γυναίκες αθλήτριες ήταν γενικά πιο ικανοποιημένες με τον προπονητή τους πάρα με τους άντρες συναδέλφους τους. Αυτοί οι δυο διαχωρισμοί καταλήγουν στο ότι οι γυναίκες αθλήτριες σε αθλήματα υψηλής δημοτικότητας παρουσιάζουν την υψηλότερη ικανοποίηση με τον προπονητή τους, ενώ, αντίθετα, η μικρότερη ικανοποίηση παρουσιάζεται από την ομάδα των αντρών σε αθλήματα χαμηλής δημοτικότητας. Ο Unruh και οι συνεργάτες (2005) αποδίδουν τη διαφοροποίηση στο επίπεδο ικανοποίησης μεταξύ αθλημάτων υψηλής και χαμηλής δημοτικότητας στην αντίληψη των αθλητών που γενικά πιστεύουν ότι οι προπονητές στα αθλήματα υψηλής δημοτικότητας ενδιαφέρονται περισσότερο για τους αθλητές, αλλά και στο γεγονός ότι στα αθλήματα υψηλής δυναμικότητας η προπονητική ομάδα αποτελείται από περισσότερα μέλη.

Γίνεται φανερό ότι δεν υπάρχουν κάποια αξιόπιστα στοιχεία γύρω από τον τύπο της ηγετικής συμπεριφοράς που προωθεί την ικανοποίηση των αθλητών. Οι μελέτες που ασχολούνται με το θέμα είναι αρκετές (Chelladurai, 1984; Chelladurai et al., 1988; Dwyer & Fisher, 1990; Horne & Carron, 1985; Riemer & Chelladurai, 1995; Riemer & Toon, 2001), αλλά παρουσιάζουν αντιφατικά αποτελέσματα. Το μόνο σίγουρο, που ίσως να αποτελεί και την εξήγηση των αντιφατικών αυτών αποτελεσμάτων, είναι ότι σε κάθε μια από τις μελέτες, η μέτρηση του επιπέδου της ικανοποίησης έγινε με διαφορετικό τρόπο.

2.2.1 Ηγεσία στον αθλητισμό

Η πολυπλοκότητα της έννοιας «ηγεσία» απασχολεί ερευνητές πολλών διαφορετικών επιστημών για πολλές δεκαετίες και έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών ερευνητικών εργασιών σε ατομικά και ομαδικά αθλήματα, ερασιτεχνικές και επαγγελματικές κατηγορίες ή διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, σε άνδρες και γυναίκες. Τι εννοούμε όμως με τον όρο ηγεσία; Σύμφωνα με τον Young, ο όρος

ηγεσία αναφέρεται σε ένα είδος επικράτησης, όπου αυτοί που ακολουθούν –λιγότερο ή περισσότερο με την θέληση τους- κατευθύνονται και ελέγχονται από ένα άτομο. Ο ορισμός αυτός ταιριάζει περισσότερο στον κόσμο του αθλητισμού (Ζέρβας, 2002).

Στο χώρο του αθλητισμού και των σπορ πολλοί προπονητές έχουν δώσει δείγματα επιτυχημένης ηγετικής ικανότητας και συμπεριφοράς. Στην πραγματικότητα, έχουμε συνηθίσει να θεωρούμε επιτυχημένους τους προπονητές που έχουν φέρει πολλά νικηφόρα αποτελέσματα. Η νίκη, αποτελεί ένδειξη επιτυχημένης ηγετικής συμπεριφοράς από τον προπονητή, αλλά δεν είναι αρκετή, διότι η επιτυχημένη ηγεσία είναι πολλά παραπάνω από μία απλή νίκη σε έναν αγώνα. Επιτυχημένοι θεωρούνται οι προπονητές που βοηθούν τους αθλητές τους να αναπτύσσουν νέες ικανότητες, να νιώθουν ευχαρίστηση όταν συναγωνίζονται με τους άλλους αθλητές και να αισθάνονται καλά με τους εαυτούς τους. Επίσης, οι επιτυχημένοι προπονητές διδάσκουν τους αθλητές τους όχι μόνο αθλητικές επιδεξιότητες, αλλά και τα ιδανικά που απαιτούνται για μια επιτυχημένη ζωή στην κοινωνία που ζούμε (Martens, 1980).

Τα τελευταία χρόνια έχουν δοθεί εκατοντάδες ορισμοί για την ηγεσία. Οι Stogdill (1950) και Barrow (1977), όρισαν την ηγεσία ως τη «*διαδικασία επηρεασμού ατόμων και ομάδων για την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων*». Οι Bennis και Nanus (1985) στην προσπάθειά τους να περιγράψουν τους ηγέτες αναφέρουν ότι «*οι μάνατζερ είναι άνθρωποι που κάνουν τα πράγματα σωστά και οι ηγέτες είναι άνθρωποι που κάνουν το σωστό*».

Εκτός από τους πολλούς ορισμούς για την ηγεσία, υπάρχουν επίσης πολλές διαφορετικές θεωρίες για την έννοια αυτής. Όλες όμως μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση το *σύστημα ταξινόμησης των Behling και Schriesheim (1976)*, ανάλογα με το αν η θεωρητική προσέγγιση αναφέρεται σε χαρακτηριστικά ή σε συμπεριφορές της ηγεσίας, που μπορεί να είναι καθολικά (οικουμενικά) ή να ισχύουν ειδικά κατά περίπτωση (περιστασιακά). Τα ηγετικά χαρακτηριστικά (traits) αποτελούν σχετικά μόνιμες προδιαθέσεις της προσωπικότητας, όπως η ευφυΐα και η ανεξαρτησία.

Οι ηγετικές συμπεριφορές (state) σχετίζονται με την παρατηρούμενη συμπεριφορά των ηγετών και σε πολύ μικρό βαθμό με την προσωπικότητα τους. Τα χαρακτηριστικά που παρατηρούνται σε όλους τους επιτυχημένους ηγέτες αναφέρονται ως οικουμενικά. Αντιθέτως, τα χαρακτηριστικά που μπορούν να βοηθήσουν να επιτύχει ένας ηγέτης σε μία κατάσταση, αλλά δεν ωφελούν σε μια

άλλη κατάσταση, αναφέρονται ως περιστασιακά (Behling & Schriesheim, 1976). Συχνά οι ερευνητές προσπάθησαν να εντοπίσουν συγκεκριμένα γνωρίσματα της ηγεσίας με σκοπό να προβλέψουν και να επιλέξουν τους κατάλληλους ηγέτες.

Αρχικά, η θεωρητική προσέγγιση για την μελέτη της ηγεσίας, έγινε προσπαθώντας να εντοπιστούν κάποια χαρακτηριστικά προσωπικότητας, τα οποία ήταν κοινά σε σπουδαίους ηγέτες. Η ακμή της *Θεωρίας των καθολικών (οικουμενικών) χαρακτηριστικών του ηγέτη (Trait theory)* άρχισε με την ανάπτυξη των αντικειμενικών δοκιμασιών προσωπικότητας κατά τη δεκαετία του 1920 και έχει τις ρίζες της στη θεωρία του μεγάλου «ανθρώπου» για την ηγεσία. Οι υποστηρικτές αυτής της θεωρίας πιστεύουν ότι τα χαρακτηριστικά του επιτυχημένου ηγέτη, είναι σταθερές προδιαθέσεις της προσωπικότητας, όπως η ευφυΐα, η επιβλητικότητα, η ανεξαρτησία και η αυτοπεποίθηση, που τους καθιστούν ιδανικούς για την θέση του αρχηγού και ουσιαστικά πρεσβεύουν ότι ο ηγέτης γεννιέται.

Θεωρούν δε, ότι αφού οι κατάλληλοι αρχηγοί διαθέτουν τα συγκεκριμένα ηγετικά χαρακτηριστικά τα οποία αποτελούν σχετικά σταθερά γνωρίσματα της προσωπικότητας, είναι βέβαιο πως θα είναι επιτυχημένοι ηγέτες σε οποιαδήποτε κατάσταση. Έτσι, όσον αφορά στα σταθερά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, παρέχεται η δυνατότητα να αναγνωρισθούν οι «γεννημένοι ηγέτες» μέσα από την απλή χορήγηση ερωτηματολογίων προσωπικότητας. Η προσέγγιση αυτή, άρχισε να εξασθενεί μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Από την ανασκόπηση του Stogdill (1948), φάνηκε ότι ήταν αδύνατο να αποδειχθεί πως οι επιτυχημένοι ηγέτες διέθεταν ένα καθολικό πακέτο ηγετικών χαρακτηριστικών, το οποίο να είναι κοινό σε όλους και να αποτελεί εγγύηση για την αποτελεσματική και επιτυχή ηγεσία.

Μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, οι ερευνητές μετατοπίζουν το ενδιαφέρον τους από τα οικουμενικά χαρακτηριστικά στις οικουμενικές συμπεριφορές. Η *Θεωρία της καθολικής (οικουμενικής) ηγετικής συμπεριφοράς* αντιτίθεται στη θεωρία των γνωρισμάτων υποστηρίζοντας ότι οι ηγέτες δε γεννιούνται, αλλά διαμορφώνονται. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση ο καθένας θα μπορούσε να γίνει αποτελεσματικός ηγέτης με την μελέτη συμπεριφορών άλλων επιτυχημένων ηγετών και την εκμάθηση ορισμένων καθορισμένων στοιχείων των συμπεριφορών αυτών.

Άλλη μια θεωρητική προσέγγιση της ηγεσίας, αποτελεί η συντελεστική θεωρία του Fiedler, η οποία λαμβάνει υπόψη τόσο τα χαρακτηριστικά της κατάστασης όσο και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ηγέτη. Η

αποτελεσματικότητα της ηγεσίας εξαρτάται από ειδικές περιβαλλοντικές καταστάσεις. Αναφορικά με την προσωπικότητα του ηγέτη, ο Fiedler (1967) υποστηρίζει ότι οι ηγέτες είναι προσανατολισμένοι είτε προς το έργο, είτε προς τη σχέση. Οι προσανατολισμένοι προς το έργο ηγέτες, δίνουν έμφαση στην ικανοποιητική εκτέλεση και απόδοση της ομάδος. Οι προσανατολισμένοι προς τη σχέση ηγέτες, δίνουν έμφαση στη διατήρηση των διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των ιδίων και των υφισταμένων τους, και διακρίνονται σε ανθρωποκεντρικούς και εργοκεντρικούς.

Μια από τις θεωρίες της ειδικής ανά περίπτωση συμπεριφοράς είναι η θεωρία μονοπατιού-στόχου του (House, 1971), δίνεται έμφαση στις ανάγκες και τους στόχους του αθλητή. Ο ηγέτης καθοδηγεί τον αθλητή παρέχοντας βοήθεια, αμοιβή, υποδεικνύοντας τυχόν εμπόδια και παγίδες και αυξάνοντας τις ευκαιρίες για προσωπική ικανοποίηση.

Ο Chelladurai (1978) στηριζόμενος στην θεωρία του House (1971) ότι υπάρχει μια αλληλεπίδραση μεταξύ των χαρακτηριστικών του ηγέτη και των ασκούμενων, καθώς επίσης και των χαρακτηριστικών της κατάστασης, πρότεινε το Πολυδιάστατο Μοντέλο Ηγεσίας, το οποίο αναπτύχθηκε ειδικά για τον αθλητισμό.

2.2.2. Θεωρητικά μοντέλα

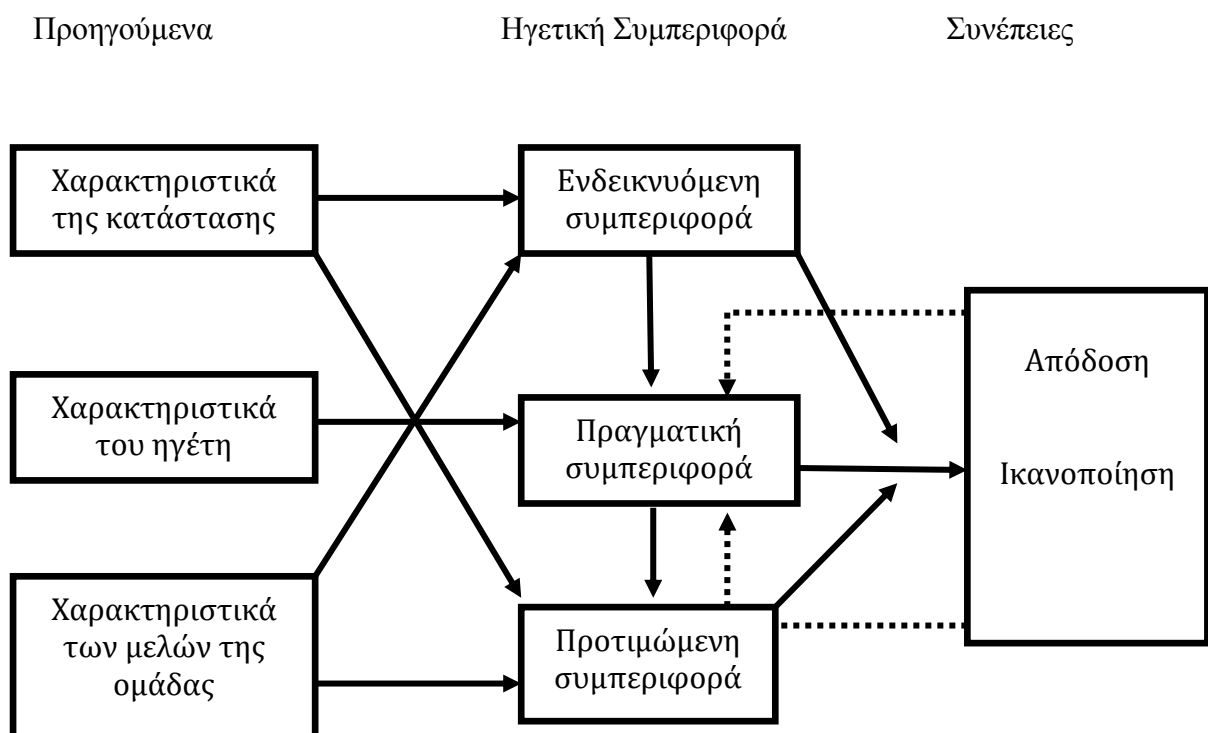
Πολυδιάστατο μοντέλο ηγεσίας του Chelladurai

Σύμφωνα με το μοντέλο του Chelladurai (1990), η ικανοποίηση και η απόδοση του αθλητή θεωρούνται προϊόντα της αλληλεπίδρασης τριών συστατικών στοιχείων της ηγεσίας : της ενδεικνυόμενης, της προτιμώμενης και της πραγματικής ηγετικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, αυτά τα τρία είδη ηγετικής συμπεριφοράς επηρεάζονται από τα προϋπάρχοντα χαρακτηριστικά του ηγέτη, τα χαρακτηριστικά των μελών και τα χαρακτηριστικά της κατάστασης.

Σύμφωνα με το Πολυδιάστατο μοντέλο ηγεσίας ο Chelladurai (1978) και οι Chelladurai και Carron (1978) υπέθεσαν ότι η συνύπαρξη των τριών τύπων ηγετικής συμπεριφοράς θα επιφέρει λογικά τη μέγιστη απόδοση και την ικανοποίηση των μελών της ομάδος. Αν η πραγματική συμπεριφορά δεν συγκλίνει με την προτιμώμενη

και την ενδεικνυόμενη συμπεριφορά, αναμένεται ότι ο ηγέτης θα απομακρυνθεί από την θέση του.

Αν η ενδεικνυόμενη και η πραγματική συγκλίνουν, αλλά και οι δύο διαφέρουν από την προτιμώμενη συμπεριφορά, τότε η απόδοση μπορεί να είναι υψηλή, αλλά οι αθλητές δεν θα είναι ικανοποιημένοι. Τέλος αν η πραγματική και προτιμώμενη συμπεριφορά συγκλίνουν αλλά είναι αντίθετες από την ενδεικνυόμενη συμπεριφορά, τότε μπορεί μεν οι αθλητές να είναι ικανοποιημένοι, αλλά πιθανώς να υπάρχουν προβλήματα στην απόδοση της ομάδος.

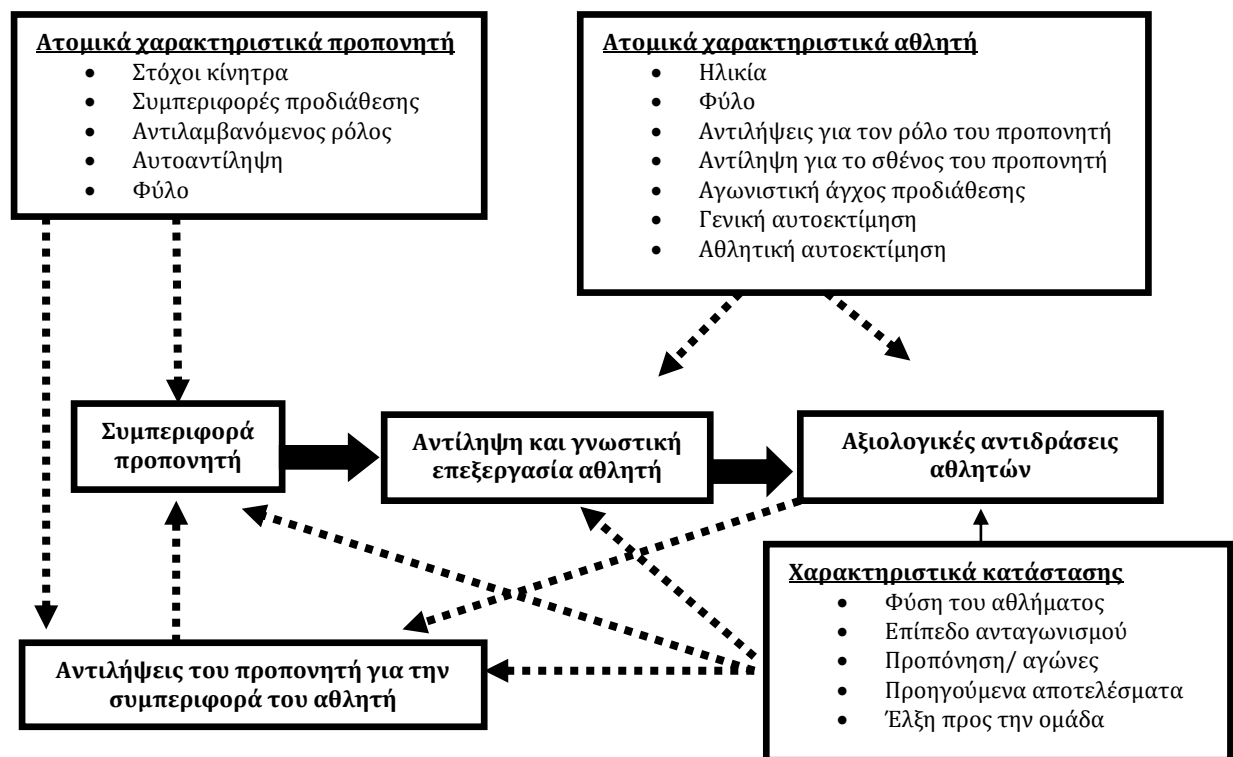
Σχήμα 2.2. Το Πολυδιάστατο μοντέλο ηγεσίας του Chelladurai

Με βάση το Πολυδιάστατο Μοντέλο Ηγεσίας δημιουργήθηκε η Κλίμακα Ηγετικής Συμπεριφοράς στον Αθλητισμό (Leadership Sport Scale) (Chelladurai & Saleh, 1980), με σκοπό την μέτρηση της συμπεριφοράς του προπονητή, όταν καθοδηγεί τους αθλητές του, η οποία αποτελείται από πέντε παράγοντες: α) προπόνηση και οδηγίες β) δημοκρατική συμπεριφορά γ) αυταρχική συμπεριφορά δ)

κοινωνική υποστήριξη και ε) θετική ανατροφοδότηση. Οι συγκεκριμένες συμπεριφορές αποτελούν από την πλευρά του προπονητή προγνωστικούς παράγοντες για την ικανοποίηση του αθλητή.

Διαμεσολαβητικό Μοντέλο Ηγετικής Συμπεριφοράς

Το διαμεσολαβητικό μοντέλο ηγετικής συμπεριφοράς των Smoll και Smith (1989) βασίζεται σε όλες εκείνες τις γνωστικές και συναισθηματικές λειτουργίες και ατομικές διαφορές που διαμεσολαβούν και επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ της ηγετικής συμπεριφοράς και των συνεπειών αυτής. Το μοντέλο αναφέρεται σε τρία βασικά στοιχεία: α) την συμπεριφορά του προπονητή, β) την αντίληψη και γνωστική επεξεργασία του αθλητή, γ) τις αξιολογικές αντιδράσεις του αθλητή. Σύμφωνα με τους δημιουργούς του μοντέλου αυτού ο αθλητής αντιλαμβάνεται και επεξεργάζεται τη συμπεριφορά του προπονητή του και αντιδρά ανάλογα. Το σημαντικό του στοιχείο είναι ότι εξετάζει την επιρροή που έχουν στα επιμέρους στοιχεία του μοντέλου τα ατομικά χαρακτηριστικά του προπονητή, τα ατομικά χαρακτηριστικά του αθλητή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κατάστασης.

Σχήμα 2.3. Διαμεσολαβητικό Μοντέλο Ηγετικής Συμπεριφοράς (Smoll & Smith, 1989)

2.2.3. Ηγεσία και είδος αθλήματος

Στον αγωνιστικό αθλητισμό η προτιμώμενη από τους αθλητές ηγεσία και η αντιλαμβανόμενη από τους αθλητές και προπονητές ηγετική συμπεριφορά του προπονητή, εμπλέκονται με την επίτευξη κοινών στόχων στην εκτέλεση του έργου της ομάδας (Chelladurai, 1984). Μέχρι σήμερα, οι περισσότερες μελέτες της ηγεσίας στον αθλητισμό έχουν επικεντρωθεί στην προσωπικότητα του προπονητή (Sage, 1975) ή στον τύπο ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή, κυρίως αυταρχικού έναντι δημοκρατικού τύπου προπονητή (Lenk, 1977).

Υπάρχουν αρκετά θεωρητικά μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό να ερευνήσουν τη σχέση ηγέτη/προπονητή και αθλητών. Ο Smith και οι συνεργάτες του πρότειναν ένα μοντέλο ηγεσίας (Mediational Model of Leadership) αναφορικά με τη συμπεριφορά των προπονητών μέσα από την παρατήρηση, τη μέτρηση των αντιδράσεων των αθλητών, την εκπαίδευση των προπονητών για να διαφοροποιούν τις συμπεριφορές τους και την εκτίμηση των επιδράσεων ενός προγράμματος προπόνησης (Smith, et al., 1978, 1979; Smith, et al., 1978; Smoll & Smith, 1980, 1989). Το επικρατέστερο απ' όλα αυτά τα θεωρητικά μοντέλα δείχνει να είναι το Πολυδιάστατο Μοντέλο Ηγετικής Συμπεριφοράς του Chelladurai (1978, 1993a, 2006). Το μοντέλο αυτό, ενώ βασίστηκε σε θεωρητικές προτάσεις προηγούμενων ερευνητών, διαφοροποιήθηκε, προσπαθώντας να τονίσει ισόποσα τα χαρακτηριστικά των τριών βασικών του διαστάσεων: (α) του αθλητή, (β) του ηγέτη, (γ) της κατάστασης.

Η ικανοποίηση που βιώνουν οι αθλητές επηρεάζεται με τη σειρά της από τον βαθμό στον οποίο, η ηγετική συμπεριφορά που εκδηλώνει ο προπονητής, ταυτίζεται με αυτήν που προτιμούν οι αθλητές. Υπάρχει επίσης μια διάχυτη αντίληψη από την πλευρά των προπονητών, ότι η υψηλή ικανοποίηση συνδέεται με την υψηλή απόδοση, ενώ ένας μεγάλος αριθμός ερευνών αποδεικνύει ότι η ικανοποίηση που βιώνει κάποιος με τη συμμετοχή του αποτελεί το σημαντικότερο κίνητρο για συμμετοχή στον αθλητισμό τόσο για τα παιδιά όσο και για τους ενήλικες (Brustad, 1988; Gill, et al., 1983; Riemer & Chelladurai, 1998; Gould, et al., 1985).

2.3. Ικανοποίηση των αθλητών σε σχέση με το φύλο, την ηλικία και την εμπειρία

Πολλοί ερευνητές αναζητούν την σύνδεση μεταξύ των χαρακτηριστικών του αθλητή και της ικανοποίησης που βιώνει. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να είναι το φύλο, η αθλητική εμπειρία, ο αριθμός των προπονήσεων ανά εβδομάδα, το κατά πόσο έχει σαφή ρόλο, η θέση που έχει μέσα στην ομάδα, τον ρόλο του όταν αγωνίζεται ή ακόμα και το είδος του αθλήματος στο οποίο συμμετέχει (Chelladurai & Carron, 1983; Eys, Carron, et al., 2003; Riemer & Toon, 2001).

Οι εργασίες στις οποίες γίνεται άμεση σύνδεση των παραπάνω ανεξάρτητων μεταβλητών δεν είναι πολλές. Σε μια πρόσφατη έρευνα σε δείγμα Ελλήνων κολυμβητών (Παπαδοπούλου, et al., 2006), γίνεται προσπάθεια συσχέτισης της ικανοποίησης που νιώθουν οι αθλητές και του φύλου, της προπονητικής εμπειρίας αλλά και του αριθμού των προπονήσεων. Στην έρευνα αυτή για τη μέτρηση της ικανοποίησης χρησιμοποιείται η Κλίμακα Ικανοποίησης των Αθλητών (Chelladurai et al., 1988). Από την έρευνα αυτή βρέθηκε ότι οι αθλητές που κάνουν περισσότερες προπονήσεις βιώνουν μεγαλύτερα επίπεδα ικανοποίησης.

Οι συγγραφείς δικαιολογούν το αποτέλεσμα αυτό λόγω του ότι μέσω της προπονήσεως επιτυγχάνεται βελτίωση στην ατομική απόδοση και άρα μεγαλύτερη ικανοποίηση. Δεύτερο εύρημα της μελέτης αυτής είναι ότι οι αθλητές με εμπειρία 7-10 χρόνια βιώνουν μεγαλύτερη ικανοποίησης από ότι οι αθλητές με μεγαλύτερη ή μικρότερη εμπειρία. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι αθλητές με μικρότερη εμπειρία τείνουν να έχουν μη λογικές προσδοκίες απόδοσης, ενώ αθλητές με μεγαλύτερη εμπειρία των δέκα χρόνων τείνουν να έχουν απογοητευτεί από πολλούς εξωγενείς παράγοντες του αθλητισμού. Ενδιαφέρον είναι και το εύρημα ότι οι γυναίκες τείνουν να είναι περισσότερο ικανοποιημένες από την συμμετοχή τους από ότι οι άντρες. Οι ερευνητές θεωρούν ότι αυτό οφείλεται στις μειωμένες προσδοκίες που έχουν από τη συμμετοχή τους στον αθλητισμό οι γυναίκες.

Η αθλητική εμπειρία φαίνεται επίσης ότι επηρεάζει τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών/τριων. Στην έρευνα του Θεοδωράκη και Μπεμπέτσου (2003), τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αθλητική εμπειρία επηρέασε στατιστικά σημαντικά την ικανοποίηση των αθλητών τόσο στον παράγοντα ηγεσία, όσο και στον παράγοντα προσωπική απόδοση. Αναλυτικότερα, οι αθλητές/τριες με μεγαλύτερη αθλητική εμπειρία ασκούν αυστηρότερη κριτική στην ηγετική συμπεριφορά του προπονητή από ότι οι αθλητές με μικρότερη αγωνιστική εμπειρία. Όμοια οι πιο έμπειροι αθλητές

έχουν περισσότερες απαιτήσεις τόσο από τον προπονητή τους, όσο και από την απόδοσή τους. Επίσης όταν οι αθλητές συμμετέχουν σε περισσότερες προπονήσεις, τείνουν να είναι πιο ικανοποιημένοι, τόσο από την προσωπική τους απόδοση, όσο και από την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή τους (Bebetsos & Bebetsos, 2005; Bebetsos & Theodorakis, 2003).

Από την ανάλυση των δεδομένων της ίδιας έρευνας βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών στο παράγοντα προσωπική απόδοση. Οι αθλητές ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από την απόδοσή τους από ότι οι αθλήτριες. Αυτό δείχνει ότι οι αθλήτριες, ίσως να κρίνουν αυστηρότερα τους εαυτούς τους και ότι μάλλον έχουν υψηλότερες προσδοκίες από τους αθλητές. Το φύλο των αθλούμενων βρέθηκε επίσης, ότι επηρεάζει 10 από τις 15 πλευρές της έννοιας της ικανοποίησης αθλητών σε μια έρευνα των Riemer και Chelladurai (2001).

Σε αντίθεση με τις παραπάνω έρευνες έρχεται η έρευνα των Bebetsos και Bebetsos (2005) που έγινε σε αθλητές του χάντμπολ στην οποία δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Σε έρευνα που έγινε στις αθλήτριες συγχρονισμένης κολύμβησης αναφέρουν πως η κατηγορία των γυναικών (η μεγαλύτερη κατηγορία) εμφάνισε μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη συμπεριφορά του προπονητή σε σχέση με τις δύο άλλες κατηγορίες (κορασίδες, νεανίδες) και δεν υπήρχε σημαντική διαφορά στις τρεις κατηγορίες στον παράγοντα ικανοποίηση από την προσωπική απόδοση (Ντόμαλη, et al., 2009)

Όσον αφορά την ηλικία των αθλητών/τριων, οι Kenow και Williams (1992), σε μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε μικρές ηλικίες αθλητών αναφέρουν ότι οι προπονητές/τριες αυτών των κατηγοριών πρέπει να είναι περισσότερο υποστηρικτικοί και λιγότερο αρνητικοί ειδικά με τους αγχώδεις και χωρίς αυτοπεποίθηση αθλητές. Σε μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε έφηβες αθλήτριες του χόκεϊ φάνηκε πως όσο πιο συχνή και θετική συμπεριφορά δέχονταν οι αθλήτριες από τον προπονητή τους (π.χ. ενθάρρυνση, διόρθωση λαθών) τόσο μεγαλύτερη ήταν η ικανοποίηση που ένιωθαν (Allen & Howe, 1998).

III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Μεθοδολογικά η παρούσα εργασία συμπεριλαμβάνεται στο πλαίσιο της περιγραφικής έρευνας με την τεχνική του ερωτηματολογίου και περιλαμβάνει: α) τα κριτήρια επιλογής και τα χαρακτηριστικά του δείγματος, β) τον τρόπο μέτρησης, γ) την διαδικασία της μέτρησης και δ) την μέθοδο στατιστικής ανάλυσης.

3.1. Δείγμα

Το δείγμα της παρούσας έρευνας θα αποτελέσουν Έλληνες αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι οι οποίοι πρέπει να πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

- Να έχουν αθλητική εμπειρία. Η αθλητική εμπειρία – ενασχόληση να είναι πάντων των δύο ετών, προκειμένου να διαθέτουν επαρκεί τεχνική γνώση του αθλήματος καθώς τα αγωνίσματα που περιλαμβάνει (σλάλομ, φηγούρες, άλμα) χαρακτηρίζονται ως αγωνίσματα με ιδιαίτερη τεχνική δυσκολία.
- Να είναι εν ενεργεία αθλητές: Αναφερόμενοι στον όρο εν ενεργεία αθλητές εννοούμε τους αθλητές που προπονούνται σε ετήσια βάση και συμμετέχουν στους πανελλήνιους αγώνες της κατηγορίας τους.
- Να έχουν ηλικία δεκατριών (13) ετών και άνω. Ο συγκεκριμένος ηλικιακός περιορισμός κρίθηκε απαραίτητος διότι οι αθλητές/τριες ηλικίας 8 έως 12 ετών δεν θα ήταν σε θέση να κατανοήσουν τη φύση και το περιεχόμενο των ερωτήσεων και να δώσουν έγκυρες και αξιόπιστες απαντήσεις. Οι δοκιμαζόμενοι θα χωριστούν σε τρεις (3) ομάδες σύμφωνα με τους κανονισμούς της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας. Αναλυτικότερα, οι ομάδες που θα μελετηθούν είναι παιδιάς-κορασίδες 13-14 ετών, έφηβοι-νεανίδες 15-17 ετών και άνδρες-γυναίκες ηλικίας 18 ετών και άνω.

3.2. Τρόπος μέτρησης

Η επιλογή του ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί στην παρούσα μελέτη έγινε με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, το σκοπό και τις ερευνητικές υποθέσεις σε σχέση με τις υπό μελέτη μεταβλητές. Επιλέχθηκε η Κλίμακα Ικανοποίησης

Αθλητών των (Chelladurai, et al., 1988) μεταφρασμένη και προσαρμοσμένη στα ελληνικά από τους (Θεοδωράκης & Μπεμπέτσος, 2003). Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από δέκα ερωτήσεις, οι επτά (7) από τις οποίες ανήκουν στον παράγοντα ηγεσία, και τρεις (3) ανήκουν στον παράγοντα προσωπική απόδοση : (i) ικανοποίηση από την ηγεσία (2, 3, 5, 6, 7, 8, 9), για παράδειγμα είμαι ικανοποιημένος/η από το πώς μου συμπεριφέρεται ο/η προπονητής/τρια μου, και (ii) ικανοποίηση από την προσωπική επίδοση (1, 4, 10) για παράδειγμα είμαι ικανοποιημένος/η από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση.

Οι αθλητές/τριες μπορούν να απαντήσουν σε κάθε ερώτημα μέσα από μια επταβάθμια (7/βαθμια) κλίμακα τύπου Likert, όπου το «1» αντιστοιχεί στο «Πάρα πολύ δυσαρεστημένος/η», το «2» στο «Δυσαρεστημένος/η», το «3» στο «Λίγο δυσαρεστημένος/η», το «4» στο «Ουδέτερα», το «5» στο «Λίγο ευχαριστημένος/η», το «6» στο «Ευχαριστημένος/η» και το «7» στο «Πάρα πολύ ευχαριστημένος/η». Η Κλίμακα Ικανοποίησης Αθλητών μεταφράστηκε στα ελληνικά με τη μέθοδο της διπλής κατεύθυνσης. Οι συντελεστές αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου σε ελληνικό πληθυσμό είναι για τον παράγοντα ικανοποίηση από την ηγεσία .95 και για τον παράγοντα ικανοποίηση από την προσωπική απόδοση .83.

Η εγκυρότητα περιεχομένου του ερωτηματολογίου, αλλά και η δυνατότητα του χρησιμοποίησης του σε αντίστοιχο πληθυσμό έχει εξεταστεί και επαληθευτεί σε προηγούμενες έρευνες (Chelladurai, et al., 1988; Bebetos & Theodorakis, 2003; Theodorakis & Bebetos, 2003).

3.3. Διαδικασία της έρευνας

Για τη διεξαγωγή της παρούσας ερευνητικής μελέτης θα πραγματοποιηθεί:

α) Επικοινωνία με τα σωματεία/προπονητές/τριες πριν την έναρξη της ερευνητικής εργασίας προκειμένου να ενημερωθούν για τους σκοπούς της έρευνας και να συμφωνήσουν αν θα επιτρέψουν τη συμμετοχή των αθλητών/τριων.

β) Επικοινωνία με τους δοκιμαζόμενους. Ο ερευνητής, αφού βεβαιωθεί για το ποιοι δοκιμαζόμενοι πληρούν τις προϋποθέσεις για την συμμετοχή στην έρευνα θα επικοινωνήσει μαζί τους προσωπικά ή μέσω των προπονητών/τριων τους. Για την ένταξή τους στην έρευνα απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εθελοντική αποδοχή της

συμμετοχής. Πιο συγκεκριμένα, το περιεχόμενο της πρώτης συνάντησης αφορά τα εξής :

- Ενημέρωση για το σκοπό της παρούσας έρευνας και των απαιτήσεων σε χρόνο.
- Αναφορά στις απαραίτητες οδηγίες για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και διευκρινήσεις.
- Έγγραφο συγκατάθεσης των αθλητών για την συμμετοχή τους στην έρευνα
- Συμπλήρωση εντύπου καταγραφής των ατομικών στοιχείων των αθλητών

γ) Χορήγηση των ερωτηματολογίων. Οι συναντήσεις για την χορήγηση των ερωτηματολογίων θα πραγματοποιηθεί στους χώρους προπονήσεις. Η συμπλήρωση θα γίνει σε ατομική βάση και κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης απαραίτητη κρίνεται η απουσία των προπονητών/τριων προκειμένου οι αθλητές/τριες να απαντήσουν με ειλικρίνεια και να διασφαλιστεί η εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας.

3.4. Στατιστική ανάλυση

Για την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων θα χρησιμοποιηθούν οι στατιστικοί δείκτες της περιγραφικής στατιστικής όπως μέση τιμή και τυπική απόκλιση. Για την διερεύνηση των διαφορών μεταξύ των κατηγοριών και τον έλεγχο των υποθέσεων χρησιμοποιήθηκαν μέθοδοι επαγωγικής στατιστικής όπως ανάλυση διασποράς (ANOVA) ακολουθούμενη από post-hoc συγκρίσεις με διόρθωση Bonferroniόπου κρίθηκε απαραίτητο. Οι συσχετίσεις μεταξύ των παραγόντων ελέγχθηκαν μέσω του συντελεστή συσχέτισης Pearson (r). Η πολυμεταβλητή ανάλυση των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών ελέγχθηκε μέσω της μεθόδου των κανονικών συσχετίσεων (Canonical correlation) ακολουθούμενη από πολλαπλές γραμμικές παλινδρομήσεις (multiple regression).

Όλες οι προαναφερόμενες στατιστικές αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS (Statistical Package for Social Science, Version 19) ενώ για την ανάλυση των δεδομένων επιλέχθηκε το $p < 0.05$ επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας.

IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει την ικανοποίηση των αθλητών θαλασσίου σκι. Το κεφάλαιο χωρίζεται στα εξής μέρη: α) Στα δημογραφικά χαρακτηριστικά, β) Στη βαθμολογία των ερωτήσεων από τα άτομα του δείγματος, γ) Στην παραγοντική ανάλυση του ερωτηματολογίου ικανοποίησης και δ) Στην ανάλυση μεταξύ των παραγόντων και μεταβλητών φύλο, ηλικία, κατηγορία και ετών ενασχόλησης με το άθλημα.

4.1. Περιγραφή του δείγματος

Στην μελέτη συμμετείχαν 60 αθλητές θαλασσίου σκι. Από αυτούς 36 ήταν άνδρες και 24 γυναίκες. Δέκα τέσσερις αθλητές (23.3 %) ήταν ηλικίας 13-14 ετών, 18 αθλητές (30.0 %) ήταν ηλικίας 15-17 ετών και 28 (46.7 %) ήταν μεγαλύτεροι των 18 ετών. Δώδεκα άτομα του δείγματος (20.0 %) ανήκαν στην κατηγορία παιδών/κορασίδων, 18 (30.0 %) ανήκαν στην κατηγορία εφήβων/νεανίδων και 30 (50.0 %) στην κατηγορία ανδρών/γυναικών. Είκοσι πέντε άτομα από το δείγμα (41.7 %) ασχολούνταν με το άθλημα μέχρι πέντε έτη, 18 (30.0 %), 6 με 11 έτη, ενώ 17 (28.3 %), περισσότερο από 12 έτη (πίνακας 1).

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά δείγματος

		N	%
Φύλο			
	Άνδρες	36	60.0
	Γυναίκες	24	40.0
Ηλικία			
	13-14	14	23.3
	15-17	18	30.0
	>18	28	46.7
Κατηγορία			
	Παίδες/ Κορασίδες	12	20.0
	Έφηβοι/ Νεανίδες	18	30.0
	Άνδρες/Γυναίκες	30	50.0
Έτη απασχόλησης με το άθλημα			
	0-5 έτη	25	41.7
	6-11 έτη	18	30.0
	>12 έτη	17	28.3

▪ **Βαθμολογία των ερωτήσεων ικανοποίησης του ερωτηματολογίου από το συνολικό δείγμα των αθλητών/τριών**

Από τους αθλητές/τριες ζητήθηκε να σημειώσουν τη σπουδαιότητα των 10 ερωτήσεων του ερωτηματολογίου σε μια επτάβαθμη κλίμακα Likert, με το βαθμό επτά να αναφέρεται στο εξαιρετικά ικανοποιημένος και τον βαθμό ένα στο καθόλου ικανοποιημένος. Στον πίνακα 2 παρατίθεται η σειρά την οποία οι ερωτώμενοι βαθμολόγησαν τις 10 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Οι 3 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό από τους αθλητές/τριες ήταν: « είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (ερώτ. 5), «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» (ερώτ.2) και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου» (ερώτ.6).

Οι 2 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μικρότερο βαθμό από τους αθλητές/τριες ήταν (πίν. 2):«είμαι ικανοποιημένος από την φυσική μου κατάσταση» (ερώτ. 10) και «είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι» (ερώτ. 1).

Πίνακας 2. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από το σύνολο του δείγματος.

Ανάλυση ερώτησης	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	M.O.	Τυπική απόκλιση
	3,00	7,00	6,2000	,79830
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	3,00	7,00	6,1000	,79618
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	4,00	7,00	6,0000	,92057
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	1,00	7,00	5,9667	1,27514
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	1,00	7,00	5,9667	1,14931
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	3,00	7,00	5,9333	1,00620
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	3,00	7,00	5,6833	,98276
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	3,00	7,00	5,4333	1,12546

Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	2,00	7,00	5,2000	1,17603
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	3,00	7,00	5,1833	1,09686
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου	3,00	7,00	5,1833	1,09686

▪ **Βαθμολογία των ερωτήσεων ικανοποίησης του ερωτηματολογίου από τους άνδρες**

Οι 3 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες αθλητές του δείγματος (πίν. 3) ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου» (ερ. 7), «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου» (ερ. 5). Οι 2 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μικρότερο βαθμό από τους άνδρες αθλητές ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάστασή μου (ερ. 10) και «είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι» (ερ.1).

Πίνακας 3. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από τους άνδρες του δείγματος.

	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μ.Ο.	Τυπική απόκλιση
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	4,00	7,00	6,1389	,96074
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	3,00	7,00	6,1389	,93052
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	4,00	7,00	6,0833	,93732
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	2,00	7,00	6,0278	1,18288
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	3,00	7,00	5,9444	,82616
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	4,00	7,00	5,8333	,97101
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	3,00	7,00	5,7500	1,07902

Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	4,00	7,00	5,5000	,97101
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	3,00	7,00	5,2222	,95950
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου	3,00	7,00	5,0278	1,10805

▪ **Βαθμολογία των ερωτήσεων ικανοποίησης του ερωτηματολογίου από τις γυναίκες**

Οι 3 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες αθλήτριες του δείγματος (πίν 4) ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» (ερώτ. 2), «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (ερώτ. 5), και «είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου» (ερώτ. 9). Οι 2 ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μικρότερο βαθμό από τις γυναίκες αθλήτριες ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι» (ερώτ. 1) και «είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση» (ερώτ. 4).

Πίνακας 4. Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου από τις γυναίκες του δείγματος.

Ανάλυση ερώτησης	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μ.Ο.	Τυπική απόκλιση
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	5,00	7,00	6,3333	,70196
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	5,00	7,00	6,2917	,55003
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	3,00	7,00	6,0833	1,05981
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	1,00	7,00	5,8750	1,42379
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	4,00	7,00	5,8750	,89988
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	1,00	7,00	5,7083	1,36666
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	4,00	7,00	5,5833	,82970

Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου	3,00	7,00	5,4167	1,05981
Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	3,00	7,00	5,3333	1,34056
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	2,00	7,00	5,1667	1,46456

4.1.1. Παραγοντική ανάλυση

Για να πραγματοποιηθεί η παραγοντική ανάλυση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής, χρησιμοποιήθηκαν ως κριτήρια ποιότητα των δεδομένων και το μέγεθος του δείγματος. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε κλίμακα Likert 7 σημείων, που είναι κατάλληλη για την παραγοντική ανάλυση (Creswell, 2003).

Η δεύτερη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της παραγοντικής ανάλυσης ήταν η διασφάλιση του μεγέθους του δείγματος. Στις 10 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε απάντησαν 60 αθλητές/τριες θαλασσίου σκι, δηλαδή μια αναλογία 6 άτομα προς 1 ερώτηση. Αυτός είναι ένας ικανοποιητικός αριθμός, που εκπληρώνει όλα τα κριτήρια. Η καταλληλότητα του δείγματος επιβεβαιώθηκε και με τον δείκτη Kaiser-Meyer-Olkin (K.M.O.), ο οποίος βρέθηκε 0.703. Το κριτήριο της σφαιρικότητας του Bartlett's ήταν 244.059 (df= 45) και ήταν στατιστικά σημαντικό, $p < 0.000$, κάτι που επιβεβαίωνε ότι τα δεδομένα ήταν κατάλληλα για να πραγματοποιηθεί παραγοντική ανάλυση (Berg, & Latin, 2003; πίν. 5).

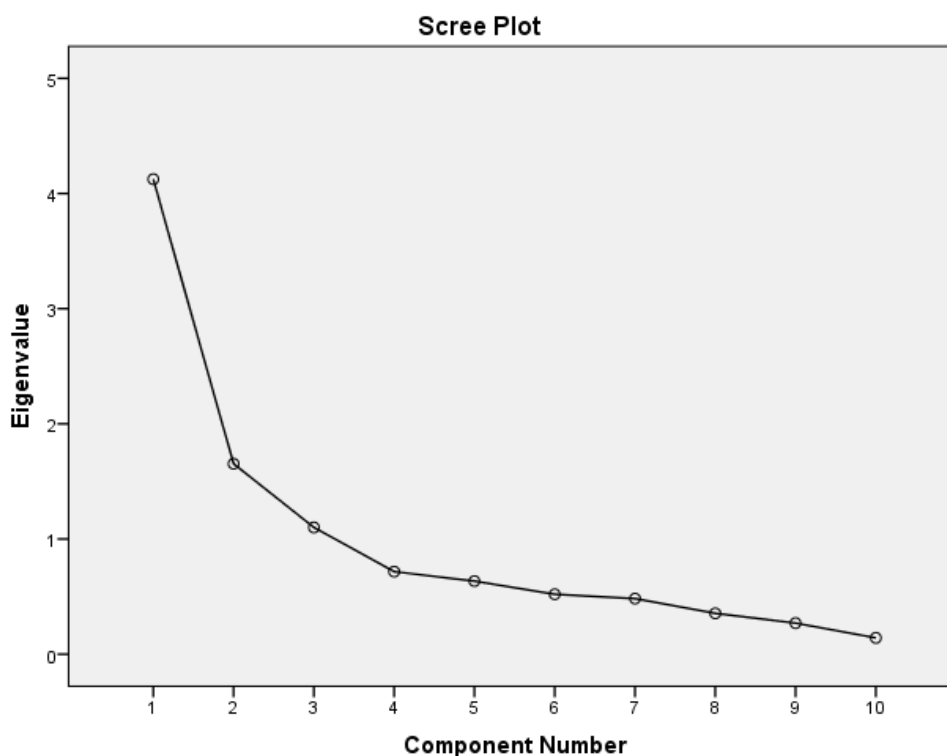
Πίνακας 5. Οι δοκιμασίες Kaiser-Meyer-Olkin (K.M.O.) και Bartlett's.

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,703	
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	244,059
	df	45
	Sig.	,000

Στο γράφημα 1, παρατηρείται καμπύλη των ιδιοτιμών (scree test). Επειδή χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο Kaiser που προτείνει την απόρριψη των παραγόντων με ιδιοτιμή ίση ή μικρότερη του 1.5, αγνοείται η κάμψη στον πρώτο παράγοντα και γίνεται αποδοχή 2 παραγόντων (Tenenbaum, 2005).

Όταν σχεδιάζεται ένα ερωτηματολόγιο πολλών διαστάσεων, πρέπει να ελεγχθεί με την βοήθεια της ανάλυσης των κυρίων συνιστωσών, για να ομαδοποιηθούν οι ερωτήσεις και να εξαχθούν οι παράγοντές του. Ακολουθεί η εξέταση των φορτίσεων των ερωτήσεων στον πρώτο παράγοντα, που προκύπτει χωρίς στρέψη των αξόνων. Αν στον πρώτο παράγοντα βρεθούν ερωτήσεις που έχουν χαμηλές φορτίσεις (δηλαδή $< .40$) και μέτριες στους άλλους παράγοντες, αυτές διαγράφονται από την κλίμακα. Στον πίνακα 7, (μη περιστρεφόμενος πίνακας των παραγόντων, unrotated factor matrix), φαίνεται ότι δεν υπάρχουν ερωτήσεις κάτω από 0.40, ώστε να απορρίπτεται κάποια από αυτές. Έτσι παρατηρήθηκε, ότι οι ερωτήσεις έχουν υψηλές φορτίσεις στον πρώτο παράγοντα και πολύ καλές στον επόμενο παράγοντα. Επίσης, αν ληφθεί υπόψιν ο υπολογισμός της αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής της κλίμακας, επιβεβαιώθηκε ο αρχικός ισχυρισμός περί διατήρησης όλων των ερωτήσεων (Καμπίτσης, 2004).

Για να διερευνηθούν οι παράγοντες της κλίμακας χρησιμοποιήθηκε η ορθογώνια περιστροφή των αξόνων (varimax). Με την τεχνική αυτή κάθε παράγοντας δεν έχει κοινή διακύμανση, δηλαδή είναι ανεξάρτητος από τους άλλους. Ακόμη, η περιστροφή των παραγόντων είναι ιδανική σε έρευνες, όπως η παρούσα διατριβή, στην οποία οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι που πήραν μέρος στη μελέτη, είχαν την τάση να δίνουν την ίδια ή παρόμοια απάντηση σε όλες τις ερωτήσεις της κλίμακας. Έτσι, με την περιστροφή απαλείφθηκε αυτή η μεροληπτική τάση, με την εύρεση των φορτίσεων που χρειάζονταν. Με την παραγοντική ανάλυση κυρίων συνιστωσών, εξήχθησαν 2 παράγοντες οι οποίοι ερμήνευαν το 57.779 % της συνολικής διακύμανσης των τιμών της κλίμακας. Αξίζει να τονιστεί ότι ένα άλλο κριτήριο, για να πραγματοποιηθεί παραγοντική ανάλυση, είναι ότι οι παράγοντες πρέπει να ερμηνεύουν ένα σημαντικό ποσοστό της διακύμανσης των μεταβλητών/ερωτήσεων, πρέπει να καλύπτουν το 50% της συνολικής διακύμανσης των τιμών (Thomas, Nelson, & Silverman, 2005).

Γράφημα 1. Η διακύμανση της καμπύλης των παραγόντων της παραγοντικής ανάλυσης της μελέτης.

Αναλυτικά, οι παράγοντες που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση των 10 ερωτήσεων είναι οι παρακάτω:

Παράγοντας 1 (ηγεσία): Στον παράγοντα αυτόν φόρτιζαν 7 ερωτήσεις. Είχε ιδιοτιμή 4.124 και εξηγούσε το 41.244 % της διασποράς των μεταβλητών και περιλάμβανε τις εξής ερωτήσεις: «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει», «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου», «είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα». Ο Cronbach's α του παράγοντα αυτού ήταν 0.85.

Παράγοντας 2 (προσωπική απόδοση): Στον παράγοντα αυτόν φόρτιζαν 3 ερωτήσεις. Είχε ιδιοτιμή 1.653 και εξηγούσε το 16.534 % της διασποράς των μεταβλητών και περιλάμβανε τις εξής ερωτήσεις: «είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση», «είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που

αγωνίζομαι» και «είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάστασή μου». Ο Cronbach's α του παράγοντα αυτού ήταν 0.70.

Πίνακας 6. Ιδιοτιμές του πίνακα συσχέτισης των δεδομένων και ποσοστά διασποράς τους.

Παράγοντες	Αρχικές ιδιοτιμές		
	Σύνολο	Ποσοστό διασποράς (%)	Αθροιστική διασπορά (%)
Ηγεσία διαχείρισης (Cronbach's $\alpha=0.85$)	4,124	41,244	41,244
Προσωπική απόδοση διαχείρισης (Cronbach's $\alpha=0.70$)	1,653	16,534	57,778

Πίνακας 7. Επιβαρύνσεις επιλεγμένων παραγόντων

	Παράγοντες	
	Ηγεσία	Πρ. απόδοση
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	,779	
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	,765	
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	,765	
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	,697	
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	,661	
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	,652	
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	,613	
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου		
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι		,755
Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	,512	,720

Πίνακας 8. Οι εταιρικότητες των μεταβλητών για το παραγοντικό μοντέλο της μελέτης.

Εταιρικότητες	Αρχικές	Εξαγωγή
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	1,000	,748
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	1,000	,535
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	1,000	,618
Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	1,000	,781
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	1,000	,684
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	1,000	,520
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	1,000	,592

Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	1,000	,514
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	1,000	,505
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου	1,000	,282
<i>Μέθοδος εξαγωγής: Principal Component Analysis</i>		

Πίνακας 9. Ιδιοτιμές του πίνακα συσχέτισης των δεδομένων και ποσοστά διασποράς των ιδιοτιμών πριν και μετά την περιστροφή.

Παράγοντες	Αρχικές ιδιοτιμές			Άθροισμα τετραγώνων μετά από περιστροφή		
	Σύνολο	% μεταβλητότητας	Συνολική μεταβλητότητα %	Σύνολο	% διακύμανσης	Σύνολο %
<i>Ηγεσία</i>	4,124	41,244	41,244		34,797	34,797
<i>Προσωπική απόδοση</i>	1,653	16,534	57,778	2,298	22,982	57,778

Πίνακας 10. Οι επιβαρύνσεις των παραγόντων μετά την ορθογώνια περιστροφή

	Παράγοντες	
	<i>Ηγεσία</i>	<i>Προσωπική απόδοση</i>
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	,818	
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	,731	
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	,715	
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	,713	
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	,669	
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	,617	
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	,616	
Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση		,881
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι		,865
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου		,489

Στον πίνακα 11 παρουσιάζεται η θέση των αθλητών του θαλασσίου σκι με βάση τους 2 παράγοντες και η σειρά της κατάταξής τους σύμφωνα με το μέσο όρο. Όπως απεικονίζεται στον πίνακα, οι αθλητές βαθμολόγησαν με υψηλούς βαθμούς τις ερωτήσεις του παράγοντα 1 «ηγεσία», που κατετάγη στην πρώτη θέση και ακολούθησε ο παράγοντας 2 «προσωπική απόδοση», που κατετάγη στη δεύτερη.

Πίνακας 11. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των δύο παραγόντων

Παράγοντες	Ελ. τιμή	Μέγ. τιμή	Μ.Ο.	Τυπ. απόκλιση
1. Ηγεσία	3,71	7,00	5,9786	,72358
2. Προσωπική απόδοση	2,67	7,00	5,2722	,88828

Παράγοντας 1 «ηγεσία»

Η σειρά με την οποία οι αθλητές/τριες του σκι βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 1, που προέκυψε από την ομαδοποίηση των ερωτήσεων 5, 2,6, 3, 7, 9 και 8 παρατίθεται στον πίνακα 12. Οι ερωτήσεις που πήραν τον μεγαλύτερο βαθμό από τα άτομα του δείγματος ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (6,2000±79830), «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου»(6,1000±79618), και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου»(6,0000±92057).

Πίνακας 12. Σειρά με την οποία το δείγμα βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 1 «ηγεσία».

Ανάλυση ερώτησης	Ελ. τιμή	Μέγ. τιμή	Μ.Ο.	Τυπ. απόκλιση
Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει (ερώτ. 5)	3,00	7,00	6,2000	,79830
Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου(ερώτ. 2)	3,00	7,00	6,1000	,79618
Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου (ερώτ. 6)	4,00	7,00	6,0000	,92057
Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου(ερώτ. 3)	1,00	7,00	5,9667	1,27514
Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου(ερώτ.7)	1,00	7,00	5,9667	1,14931
Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη	3,00	7,00	5,9333	1,00620

του προπονητή μου(ερώτ. 9)				
Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν, ερώτ. 8)	3,00	7,00	5,6833	,98276

Φορτίσεις ερωτήσεων μέσα στον παράγοντα «ηγεσία»

Οι φορτίσεις για τον παράγοντα αυτό κυμάνθηκαν από 0.818 μέχρι 0.616 (πίνακας 13). Οι τρεις ερωτήσεις που παρουσίασαν μεγαλύτερη εσωτερική συνοχή, όπως φαίνεται από τη φόρτιση και ανεξάρτητα από τη βαθμολογία που πήραν, ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (φόρτιση 0.818), «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» (φόρτιση 0.731) και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου (φόρτιση 0.715).

Πίνακας 13. Οι φορτίσεις στον παράγοντα 1, «ηγεσία»

Αρ. ερώτησης	Ανάλυση της ερώτησης	Φόρτιση παράγοντα
Ερώτ. 5	Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	,818
Ερώτ. 2	Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	,731
Ερώτ. 6	Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	,715
Ερώτ. 8	Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	,713
Ερώτ. 9	Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	,669
Ερώτ. 3	Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	,617
Ερώτ. 7	Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	,616

Παράγοντας 2 «προσωπική απόδοση»

Η σειρά με την οποία οι αθλητές/τριες του σκι βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 2, που προέκυψε από την ομαδοποίηση των ερωτήσεων 4, 1 και 10 παρατίθεται στον πίνακα 14. Οι ερωτήσεις που πήραν τον μεγαλύτερο βαθμό από τα άτομα του δείγματος ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση» ($5,4333 \pm 1,12546$), «είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που

αγωνίζομαι»(5,2000±1,17603) και «είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάστασή μου»(5,1833±1,09686).

Πίνακας 14. Σειρά με την οποία το δείγμα βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του παράγοντα 1 «ηγεσία».

Ανάλυση ερώτησης	Ελ. τιμή	Μέγ. τιμή	Μ.Ο.	Τυπ. απόκλιση
Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση (ερώτ. 4)	3,00	7,00	5,4333	1,12546
Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι (ερώτ. 1)	2,00	7,00	5,2000	1,17603
Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάστασή μου (ερώτ. 10)	3,00	7,00	5,1833	1,09686

Οι φορτίσεις για τον παράγοντα αυτό κυμάνθηκαν από 0.881 μέχρι 0.489 (πίνακας 15). Οι τρεις ερωτήσεις που παρουσίασαν μεγαλύτερη εσωτερική συνοχή, ήταν: «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (φόρτιση 0.881), «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» (φόρτιση 0.865) και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου (φόρτιση 0.489).

Πίνακας 15. Οι φορτίσεις στον παράγοντα 2, «προσωπική απόδοση»

Αρ. ερώτησης	Ανάλυση της ερώτησης	Φόρτιση παράγοντα
<i>Ερώτ. 4</i>	Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	,881
<i>Ερώτ. 1</i>	Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	,865
<i>Ερώτ. 10</i>	Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάστασή μου	,489

4.1.2. Ανάλυση παραγόντων και μεταβλητών

Σύγκριση των παραγόντων με το φύλο των αθλητών του θαλασσίου σκι

Στον πίνακα 16 παρατίθενται τα περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων του δείγματος σύμφωνα με το φύλο, ενώ στον πίνακα 17 η ανάλυση μεταξύ φύλου και παραγόντων. Στους πίνακες αυτούς μπορεί να παρατηρηθούν τα εξής: 1) Στον πρώτο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των ανδρών ήταν 5,9881±0,79015, ενώ των γυναικών 5,9643±0.62661. Η διαφορά δεν αποδείχτηκε στατιστικά

σημαντική ($F=0.015$, $p>0.05$). 2) Στον δεύτερο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των ανδρών ήταν $5,2500\pm 0.77308$, ενώ των γυναικών 5.3056 ± 1.05371 . Επίσης, η διαφορά αυτή δεν αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική ($F=0.055$, $p>0.05$).

Πίνακας 16. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με το φύλο των αθλητών του θαλασσίου σκι.

Ομάδες	N	Μέση Τιμή	Τυπική απόκλιση	Σταθερό λάθος	95 % όριο εμπιστοσύνης μέσης τιμής		
					Μικρ. τιμή	Μεγ.τιμή	
Π1	Άνδρες	36	5,9881	,79015	,13169	5,7207	6,2554
	Γυναίκες	24	5,9643	,62661	,12791	5,6997	6,2289
	Σύνολο	60	5,9786	,72358	,09341	5,7916	6,1655
Π2	Άνδρες	36	5,2500	,77408	,12901	4,9881	5,5119
	Γυναίκες	24	5,3056	1,05371	,21509	4,8606	5,7505
	Σύνολο	60	5,2722	,88828	,11468	5,0428	5,5017

Πίνακας 17. Ανάλυση μεταξύ φύλου και παραγόντων των αθλητών του θαλασσίου σκι.

Συγκρίσεις	Άθροισμα τετραγώνων	Βαθμοί ελευθερίας	Μέση τιμή τετραγώνων	F	Επίπεδο σημαντικότητας	
Π1	Μεταξύ των ομάδων	,008	1	,008	,015	,902
	Εντός των ομάδων	30,883	58	,532		
	Σύνολο	30,891	59			
Π2	Μεταξύ των ομάδων	,044	1	,044	,055	,815
	Εντός των ομάδων	46,509	58	,802		
	Σύνολο	46,554	59			

Σύγκριση των παραγόντων με την ηλικία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.

Στον πίνακα 18 παρατίθενται τα περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων του δείγματος σύμφωνα με την ηλικία, ενώ στον πίνακα 19 η ανάλυση μεταξύ ηλικίας και παραγόντων. Στους πίνακες αυτούς μπορεί να παρατηρηθούν τα εξής: 1) Στον πρώτο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος ηλικίας 13-14 ήταν $6,0306\pm 0,42370$, η αντίστοιχη των ατόμων 15-17 ετών ήταν $6,1746\pm 0,65476$ και αυτή των ατόμων ηλικίας πάνω από 18 ετών ήταν

5,8265±0,85834. Η διαφορά αυτή δεν αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική (F=1.330, p>0.05). 2) Στον δεύτερο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος ηλικίας 13-14 ήταν 5,6429±0,96489, η αντίστοιχη των ατόμων 15-17 ετών ήταν 5,7037±0,73109 και αυτή των ατόμων ηλικίας πάνω από 18 ετών ήταν 4,8095±0,72253. Η διαφορά αυτή αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική (F=9.102, p<0.001). Περαιτέρω ανάλυση με τη μέθοδο Bonferroni αποκάλυψε ότι: α) υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των αθλητών/τριών που είχαν ηλικία 13-14 έτη και αυτών που είχαν ηλικία από 18 έτη (p<0.002). β) υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των αθλητών/τριών που είχαν ηλικία 15-17 έτη και αυτών που είχαν ηλικία πάνω από 18 έτη (p<0.001).

Πίνακας 18. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με την ηλικία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.

Ομάδες		N	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	Σταθερό λάθος	95 % όριο εμπιστοσύνης μέσης τιμής	
						Μικρ. τιμή	Μεγ. τιμή
Π1	13 – 14	14	6,0306	,42370	,11324	5,7860	6,2753
	15 – 17	18	6,1746	,65476	,15433	5,8490	6,5002
	>18	28	5,8265	,85834	,16221	5,4937	6,1594
	Σύνολο	60	5,9786	,72358	,09341	5,7916	6,1655
Π2	13 – 14	14	5,6429	,96489	,25788	5,0857	6,2000
	15 – 17	18	5,7037	,73109	,17232	5,3401	6,0673
	>18	28	4,8095	,72253	,13654	4,5294	5,0897
	Σύνολο	60	5,2722	,88828	,11468	5,0428	5,5017

Πίνακας 19. Σύγκριση φύλου και παραγόντων των αθλητών του θαλασσίου σκι.

Συγκρίσεις		Άθροισμα τετραγώνων	Βαθμοί ελευθερίας	Μέση τιμή τετραγώνων	F	Επίπεδο σημαντικότητας
Π1	Μεταξύ των ομάδων	1,377	2	,688	1,330	,273
	Εντός των ομάδων	29,514	57	,518		
	Σύνολο	30,891	59			
Π2	Μεταξύ των ομάδων	11,269	2	5,634	9,102	,001
	Εντός των ομάδων	35,285	57	,619		
	Σύνολο	46,554	59			

Σύγκριση των παραγόντων με την κατηγορία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.

Στον πίνακα 20 παρατίθενται τα περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων του δείγματος σύμφωνα με την κατηγορία, ενώ στον πίνακα 21 η ανάλυση μεταξύ ηλικίας και παραγόντων. Στους πίνακες αυτούς μπορεί να παρατηρηθούν τα εξής: 1) Στον πρώτο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος της κατηγορίας παιδών/κορασίδων ήταν $6,0476 \pm 0,40559$, η αντίστοιχη των εφήβων/ νεανίδων ήταν $6,1746 \pm 0,75383$ και αυτή των ανδρών/γυναικών ήταν $5,8333 \pm 0,83896$. Η διαφορά αυτή δεν αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική ($F=1.334$, $p>0.05$). 2) Στον δεύτερο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος της κατηγορίας παιδών/κορασίδων ήταν $5,6944 \pm 0,99958$, η αντίστοιχη των εφήβων/νεανίδων ήταν $5,6852 \pm 0,75383$ και αυτή των ανδρών/γυναικών ήταν $4,8556 \pm 0,73073$. Η διαφορά αυτή αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική ($F=8,216$, $p<0.001$). Περαιτέρω ανάλυση με τη μέθοδο Bonferroni αποκάλυψε ότι: α) υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των παιδών/κορασίδων και ανδρών/γυναικών ($p<0.003$). β) υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ εφήβων/νεανίδων και ανδρών/γυναικών ($p<0.001$).

Πίνακας 20. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με την κατηγορία των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.

Ομάδες		N	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	Σταθερό λάθος	95 % όριο εμπιστοσύνης μέσης τιμής	
						Μικρ. τιμή	Μεγ. τιμή
Π1	Παιδες/κορασίδες	12	6,0476	,40559	,11708	5,7899	6,3053
	Έφηβοι/νεανίδες	18	6,1746	,65476	,15433	5,8490	6,5002
	Άνδρες/γυναίκες	30	5,8333	,83896	,15317	5,5201	6,1466
	Σύνολο	60	5,9786	,72358	,09341	5,7916	6,1655
Π2	Παιδες/κορασίδες	12	5,6944	,99958	,28855	5,0593	6,3295
	Έφηβοι/νεανίδες	18	5,6852	,75383	,17768	5,3103	6,0601
	Άνδρες/γυναίκες	30	4,8556	,73073	,13341	4,5827	5,1284
	Σύνολο	60	5,2722	,88828	,11468	5,0428	5,5017

Πίνακας 21. Σύγκριση κατηγορίας και παραγόντων των αθλητών/τριών του θαλάσσιου σκι.

Συγκρίσεις		Άθροισμα τετραγώνων	Βαθμοί ελευθερίας	Μέση τιμή τετραγώνων	F	Επίπεδο σημαντικότητας
Π1	Μεταξύ των ομάδων	1,382	2	,691	1,334	,271
	Εντός των ομάδων	29,509	57	,518		
	Σύνολο	30,891	59			
Π2	Μεταξύ των ομάδων	10,417	2	5,209	8,216	,001
	Εντός των ομάδων	36,136	57	,634		
	Σύνολο	46,554	59			

Σύγκριση των παραγόντων με τα έτη απασχόλησης των αθλητών/τριών με το θαλάσσιο σκι.

Στον πίνακα 22 παρατίθενται τα περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων του δείγματος σύμφωνα με τα έτη απασχόλησης των αθλητών/τριών με το θαλάσσιο σκι, ενώ στον πίνακα 23 η ανάλυση μεταξύ ετών απασχόλησης και παραγόντων. Στους πίνακες αυτούς μπορεί να παρατηρηθούν τα εξής: 1) Στον πρώτο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος που απασχολούνταν με το άθλημα μέχρι 5 έτη ήταν $6,1143 \pm 0,71309$, η αντίστοιχη των αθλητών/τριών που απασχολούνταν με το άθλημα 6 με 11 έτη ήταν $5,8254 \pm 0,67640$, ενώ αθλητών/τριών που απασχολούνταν με το άθλημα πάνω από 12 έτη ήταν $5,9412 \pm 0,79066$. Η διαφορά αυτή δεν αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική ($F=0.862$, $p>0.05$). 2) Στον δεύτερο παράγοντα, η μέση τιμή της βαθμολογίας των αθλητών/τριών του δείγματος που απασχολούνταν με το άθλημα μέχρι 5 έτη ήταν $5,5333 \pm 0,86603$, η αντίστοιχη των αθλητών/τριών που απασχολούνταν με το άθλημα 6 με 11 έτη ήταν $5,0741 \pm 0,92571$, ενώ αθλητών/τριών που απασχολούνταν με το άθλημα πάνω από 12 έτη ήταν $5,0980 \pm 0,88828$. Η διαφορά αυτή δεν αποδείχτηκε στατιστικά σημαντική ($F=1.912$, $p>0.05$).

Πίνακας 22. Περιγραφικά δεδομένα των δύο παραγόντων σύμφωνα με τα έτη απασχόλησης των αθλητών/τριών με το θαλάσσιο σκι.

Ομάδες	N	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	Σταθερό λάθος	95 % όριο εμπιστοσύνης μέσης τιμής		
					Μικρ. τιμή	Μεγ.τιμή	
Π1	Μέχρι 5 έτη	25	6,1143	,71309	,14262	5,8199	6,4086
	6-11 έτη	18	5,8254	,67640	,15943	5,4890	6,1618
	>12 έτη	17	5,9412	,79066	,19176	5,5347	6,3477
	Σύνολο	60	5,9786	,72358	,09341	5,7916	6,1655
Π2	Μέχρι 5 έτη	25	5,5333	,86603	,17321	5,1759	5,8908
	6-11 έτη	18	5,0741	,92571	,21819	4,6137	5,5344
	>12 έτη	17	5,0980	,83137	,20164	4,6706	5,5255
	Σύνολο	60	5,2722	,88828	,11468	5,0428	5,5017

Πίνακας 23. Σύγκριση ετών απασχόλησης κατηγορίας και παραγόντων των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι.

Συγκρίσεις		Άθροισμα τετραγώνων	Βαθμοί ελευθερίας	Μέση τιμή τετραγώνων	F	Επίπεδο σημαντικότητας
Π1	Μεταξύ των ομάδων	,907	2	,453	,862	,428
	Εντός των ομάδων	29,984	57	,526		
	Σύνολο	30,891	59			
Π2	Μεταξύ των ομάδων	2,927	2	1,463	1,912	,157
	Εντός των ομάδων	43,627	57	,765		
	Σύνολο	46,554	59			

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα ασχολείται με τη μελέτη της ικανοποίησης των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι και εξετάζει την επίδραση της σε σχέση με το φύλο, την ηλικία και την αθλητική εμπειρία.

Στην μελέτη συμμετείχαν 60 Έλληνες αθλητές του θαλασσίου σκι ηλικίας από 13 έως 55 χρονών, που έχουν λάβει μέρος στα Πανελλήνια Πρωταθλήματα των κατηγοριών τους. Οι δοκιμαζόμενοι χωρίστηκαν ανά φύλο, ηλικία και έτη απασχόλησης. Η επιλογή των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήθηκαν έγινε με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, το σκοπό και τις ερευνητικές μας υποθέσεις σε σχέση με τις υπό μελέτη μεταβλητές. Κριτήριο επιλογής των ερωτηματολογίων αποτέλεσε επίσης το αν οι ψυχομετρικές κατασκευές είναι ειδικά προσαρμοσμένες στον αγωνιστικό αθλητισμό και αν τα όργανα μέτρησης είναι σταθμισμένα σε ελληνικό πληθυσμό. Ειδικότερα χρησιμοποιήθηκε η Κλίμακα Ικανοποίησης Αθλητών.

Για την διεξαγωγή της έρευνας πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τα σωματεία, προπονητές/τριες και με τους αθλητές/τριες, και ακολούθησε η χορήγηση των ερωτηματολογίων. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε στους χώρους προπόνησης και η διάρκεια της ήταν περίπου 15 λεπτά. Ακολουθεί μια σύντομη ανακεφαλαίωση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο Κλίμακα της Ικανοποίησης Αθλητών (Chelladurai, et al., 1998) παρουσίασε πολύ καλή αξιοπιστία, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα και τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν την ύπαρξη των δύο παραγόντων αφού ο δείκτης Cronbach's α ήταν και στους δύο παράγοντες πάνω από 0.70.

Συνολικά οι αθλητές/τριες έδειξαν ότι είναι μάλλον ικανοποιημένοι τόσο από την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή τους (M.O.= 5.9), όσο, και από την προσωπική τους απόδοση (M.O.= 5,2). Το συμπέρασμα αυτό έρχεται σε συμφωνία με τους Chelladurai και συνεργάτες (1988), Θεοδωράκη και Μπεμπέτσο (2003).

Οι ερωτήσεις που πήραν τον μεγαλύτερο βαθμό στον παράγοντα «ηγεσία» από το σύνολο των ατόμων του δείγματος ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» (M.O.=6,2), «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» (M.O.=6,1). Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι οι προπονητές θαλασσίου σκι στον Ελληνικό χώρο έχουν ένα καλό επίπεδο τεχνικών γνώσεων καθώς και μεταδοτικότητας, κάτι πολύ σημαντικό για το άθλημα του θαλασσίου σκι που είναι ένα αγώνισμα πολύ τεχνικό, στο οποίο τεχνικές

και εξοπλισμός εξελίσσονται συνεχώς. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία στον παράγοντα ηγεσία ήταν «είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα που προκύπτουν». Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ προπονητή αθλητή, και να έχει ως αποτέλεσμα την διαταραχή των σχέσεων των αθλητών στην ομάδα και κατ' επέκταση στην συνοχή της ομάδας.

Οι ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό στον παράγοντα «προσωπική απόδοση» ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση» (M.O.= 5,4), ενώ με την μικρότερη βαθμολογία ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την φυσική μου κατάσταση» (M.O.=5,1). Το τελευταίο αποτέλεσμα είναι τελείως φυσιολογικό αφού, οι αθλητές θέλουν πάντα την καλύτερη φυσική κατάσταση για να ανταπεξέλθουν στον αγώνα τους πιο αποτελεσματικά.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι το φύλο δεν επηρέασε τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών/τριων τόσο ως προς τον παράγοντα ηγεσία όσο και ως προς την προσωπική τους απόδοση. Το παραπάνω συμπέρασμα έρχεται σε συμφωνία με τη μελέτη των Bebetos και Theodorakis (2005) που έγινε σε 234 αθλητές του χαντμπολ και στην οποία δεν βρέθηκαν διαφορές μεταξύ του φύλου και των δύο παραγόντων της κλίμακας. Όμως έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα του Θεοδωράκη και Μπεμπέτσος (2003) στην οποία φάνηκε ότι οι αθλητές ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τις αθλήτριες όσον αφορά στην αντίληψη τους για την προσωπική απόδοση.

Το ότι δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ ηλικίας και των μέσων τιμών του παράγοντα ηγεσίας, επιβεβαιώνει την υπόθεση μας, καθότι οι αθλητές του θαλασσίου σκι αναγκάζονται λόγω της φύσης του αθλήματος να αλλάζουν προπονητές και προπονητικά κέντρα.

Με βάση την έρευνα μας η ηλικία φαίνεται να επηρεάζει τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών/τριων στον παράγοντα της «προσωπικής απόδοσης». Αναλύοντας τα αποτελέσματα βλέπουμε πως οι αθλητές της ηλικιακής ομάδας 18 και άνω είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την προσωπική τους απόδοση σε σχέση με τις άλλες δύο ηλικιακές ομάδες των 13-14 και 15-17. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί διότι αυτές οι ηλικίες έχουν πιο οργανωμένο προπονητικό πλάνο, συμμετοχή σε περισσότερους αγώνες και με περισσότερες ώρες προπόνησης, άρα αύξηση της απόδοσης άρα και της ικανοποίησης. Επιπλέον, οι αθλητές μεγαλύτερης ηλικίας κρίνουν αυστηρότερα τους εαυτούς τους ή ότι έχουν μεγαλύτερες προσδοκίες από

την προσωπική τους απόδοση και φυσική κατάστασή τους. Στον παράγοντα «ηγεσία» δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων.

Επίσης η κατηγορία δεν φάνηκε να επηρεάζει την ικανοποίηση των αθλητών/τριων στον παράγοντα «ηγεσία», άλλα αντίστοιχα όπως και παραπάνω υπήρχε στατιστική διαφορά στον παράγοντα «προσωπική απόδοση» στην κατηγορία ανδρών/γυναικών, αποτέλεσμα που συνδέεται και με την μεταβλητή της ηλικίας, που σημαίνει μεγαλύτερη ηλικία άρα και μεγαλύτερη η κατηγορία που αγωνίζονται.

Τέλος, τα έτη απασχόλησης δεν έδειξαν να επηρεάζουν τα επίπεδα ικανοποίησης σε κανέναν από τους δύο παράγοντες του ερωτηματολογίου, αποτέλεσμα που συμφωνεί με την ερευνητική μας υπόθεση, αλλά έρχεται σε αντίθεση με τα συμπεράσματα της μελέτης των Θεοδωράκη και Μπεμπέτσος (2003) στην οποία αναφέρουν ότι η αθλητική εμπειρία επηρεάζει τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών/τριων.

Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας εξάγουμε τα παρακάτω συμπεράσματα:

1. Η κλίμακα μέτρησης της ικανοποίησης των αθλητών/τριών του θαλασσίου σκι παρουσίασε πολύ καλή αξιοπιστία, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα, αφού σημείωσε Cronbach's α ίσο με 0.87, ενώ οι αντίστοιχοι δείκτες των 2 παραγόντων ήταν πάνω από 0.70.
2. Οι τρεις ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερους βαθμούς από το σύνολο του δείγματος του θαλασσίου σκι ήταν «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει», «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου» και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου».
3. Οι τρεις ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερους βαθμούς από τους άνδρες αθλητές του θαλασσίου σκι ήταν «είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» και «είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου».

4. Οι τρεις ερωτήσεις ικανοποίησης που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερους βαθμούς από τις γυναίκες αθλήτριες του θαλασσίου σκι ήταν «είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου», «είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει» και «είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου».
5. Οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι ήταν στην πλειοψηφία τους άνδρες ηλικίας πάνω από 18 ετών. Επίσης, οι περισσότεροι αγωνίζονταν στην κατηγορία των ανδρών/γυναικών, ενώ οι πιο πολλοί ασχολούνταν με το άθλημα μέχρι 5 έτη.
6. Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ φύλου και των μέσων τιμών των παραγόντων της κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι.
7. Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ της ηλικίας και των μέσων τιμών του παράγοντα «ηγεσία» της κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι.
8. Οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι ηλικίας πάνω 13-14 έτη, είχαν στατιστικά υψηλότερες μέσες τιμές στον παράγοντα «προσωπική απόδοση», σε σχέση με τους αθλητές/τριες με ηλικία πάνω από 18 έτη.
9. Οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι ηλικίας πάνω 15-17 έτη, είχαν στατιστικά υψηλότερες μέσες τιμές στον παράγοντα «προσωπική απόδοση», σε σχέση με τους αθλητές/τριες με ηλικία πάνω από 18 έτη.
10. Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ της κατηγορίας παιδών/κορασίδων και των μέσων τιμών του παράγοντα «ηγεσία» της κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι.
11. Οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκι που αγωνίζονταν στην κατηγορία παιδών/κορασίδων, είχαν στατιστικά υψηλότερες μέσες τιμές στον παράγοντα «προσωπική απόδοση», σε σχέση με τους αθλητές/τριες που αγωνίζονταν ανδρών/γυναικών.

12. Οι αθλητές/τριες του θαλασσίου σκιου αγωνίζονταν στην κατηγορία εφήβων/νεανίδων, είχαν στατιστικά υψηλότερες μέσες τιμές στον παράγοντα «προσωπική απόδοση», σε σχέση με τους αθλητές/τριες που αγωνίζονταν ανδρών/γυναικών.

13. Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ετών απασχόλησης και των μέσων τιμών των παραγόντων της κλίμακας ικανοποίησης αθλητών θαλασσίου σκι.

Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στο άθλημα του θαλασσίου σκι. Η απουσία αντίστοιχων ερευνών στην Ελλάδα σε ατομικά αθλήματα και το μικρό σχετικά δείγμα της έρευνας είναι επιπλέον λόγοι για τους οποίους τα αποτελέσματα θα πρέπει να εξηγηθούν με προσοχή. Οι αθλητές και αθλήτριες αποτελούν το σημαντικότερο στοιχείο του αθλητικού οικοδομήματος και ιδιαίτερα σε ερασιτεχνικό επίπεδο είναι οι κύριοι αποδέκτες των αθλητικών προγραμμάτων, αλλά και ο λόγος ύπαρξης αυτών (Chelladurai & Riemer, 1997).

Είναι προφανές ότι οι προπονητές των αθλητικών σωματείων και ιδιωτικών σχολών που έχουν ως αντικείμενο την εκμάθηση του θαλασσίου σκι, θα έρθουν αντιμέτωποι με διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, κατηγορίες αθλητών, φύλο και διαφορετικά έτη απασχόλησης με το άθλημα, θα πρέπει να γνωρίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τα επίπεδα ικανοποίησης των αθλητών τους και μεθόδους ώστε να πετυχαίνουν μέγιστη απόδοση των αθλητών τους.

Συμπερασματικά, η παρούσα έρευνα προσφέρει ένα σημαντικό πεδίο μελέτης στους προπονητές/τριες θαλασσίου σκι, παρέχοντάς τους την δυνατότητα να κατανοήσουν τις ανάγκες και τις διαφορές των αθλητών/τριων, στις εξεταζόμενες μεταβλητές και να τροποποιήσουν την συμπεριφορά τους ώστε να πετύχουν τη μέγιστη ικανοποίηση τους και κατά συνέπεια την εκπλήρωση των στόχων τους σε ατομικό ή σε ομαδικό επίπεδο.

Τέλος, η ικανοποίηση των αθλητών αφορά τους αθλητικούς οργανισμούς και έχει άμεση σχέση με την Διοίκηση Ολικής Ποιότητας, στην οποία δίνεται μεγάλη έμφαση στην ποιότητα του προϊόντος που παράγεται καθώς και στους ανθρώπους που συμμετέχουν στην παραγωγή του. Διότι, οι ικανοποιημένοι αθλητές θα παραμείνουν στον οργανισμό, στοιχείο που θα κάνει τον οργανισμό να συνεχίσει να είναι βιώσιμος και να παράγει αθλητικό προϊόν.

IV. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allen J.B., & Howe, B.L. (1998). Player ability, coach feedback and adolescent athletes perceived competence and satisfaction. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20, 280 – 299.
- Altahayneh, Z. (2003). The effects of coaches' behavior and burnout on the satisfaction and burnout of athletes. Unpublished doctoral dissertation, University of Florida State, Florida.
- Amorose, A.J., & Horn, T.S. (2000). Intrinsic motivation : Relationships with collegiate athletes' gender, scholarship status, and perceptions of their coaches behavior. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 22, 63 – 84.
- Amorose, A.J., & Horn, T.S. (2001). Pre-to-post season changes in the intrinsic motivation of first year college athletes : relationships with coach in behavior and scholarship status. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13, 355 – 373.
- Aoyagi, M., Cox, R., & McGuire, R. (2008). Organizational citizenship behavior in sport : relationships with leader, team cohesion, and athlete satisfaction. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20 (1), 25 – 41.
- Arvey, R.D., Bouchard, T.J., Segal, N.L., & Abraham, L.M. (2003). Job satisfaction : Enviromental and genetic components. *Journal of Applied Psychology*, 75, 433-439.
- Baard, P.P., Deci, E.L., Ryan, R.M., (2004). Intrinsic Need Satisfaction: A Motivational Basis of Performance and Well-Being in Two Work Settings. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10, 2045-2068
- Burns, G.N., Janiski, D., Dunn, S.C., & Fletcher, D., (2001). Athlete identity and athlete satisfaction : The nonconformity of exclusivity.
- Bebetsos. E., & Theodorakis, N. (2003). Athletes' satisfaction among team handball players in Greece. *Perceptual and Motor Skills*, 97 , 1203 – 1208.
- Black, S.J., & Weiss, M.R. (1992). The relationship among perceived coaching behaviors, perceptions of ability, and motivation in competitive age-group swimmers. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 14, 309-325.
- Blecharz, J., Luszczynska, A., Scholz, U., Schwarzer, R., Siekanska, M., & Roman, C., (2013). Predicting Performance and performance satisfaction: mindfulness

and beliefs about the ability to deal with social barriers in sport. *Anxiety, Stress, & Coping : An International Journal*, 27:3, 270-287.

Brustad, R.J. (1988). Affective outcomes in competitive youth sport : the influence of interpersonal and socialization factors. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 10, 307-321.

Carron, A.V. (1982). Cohesiveness in sport groups: Interpretations and considerations. *Journal of Sport Psychology*, 4, 123-138.

Chelladurai, P. (1984). Discrepancy between preferences and perceptions of leadership behavior and satisfaction of athletes in varying sports. *Journal of Sport Psychology*, 6, 27-41.

Chelladurai, P., Inamura, H., Yamaguchi, Y., Oinuma, Y., & Miyauchi, T. (1988). Sport leadership in a cross-national setting: the case of Japanese and Canadian university athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 10, 374-389.

Chelladurai, P. (1993). Leadership. In R.N. Singer, M. Murphey & L.K. Tennant (Eds.). *Handbook of research on sport psychology* (pp. 647-671). New York : Mac Millan.

Chelladurai, P., & Riemer, H.A. (1997). A classification of facets of athlete satisfaction. *Journal of Sport Management*, 11, 133-159.

Chelladurai, P., & Riemer, H.A. (1998). Measurement of leadership in sports. In J.L. Duda (Eds.), *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 227-253). Morgantown, WV: Fitness Information technology.

Chelladurai, P., & Saleh, S. (1980). Dimensions of leader Behavior in Sports: Development of a Leadership Scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.

Chelladurai, P., & Saleh, S. (1978). Preferred leadership in sports. *Canadian Journal of Sport Sciences*, 3, 85-92.

Cox, R., H. (2004). Αθλητική Ψυχολογία-Έννοιες και εφαρμογές, (Γ. Ζέρβας, Επιμέλεια Έκδοσης) (5^η Εκδ.) Επιστημονικές Εκδόσεις : Παρισιάνου.

Creswell, J.W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Cronbach, L.J., & Meehl, P.E. (1955). Construct validity in psychological tests. *Psychological Bulletin*, 52, 281-302.

- Deci, E.L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum.
- Duda, J.L. (1988). The relationship between goal perspectives and persistence and intensity among recreational sport participants. *Leisure Sciences*, 10, 95-106.
- Duda, J.L. (1989). Relationship between task and ego orientation and perceived purpose of sport among high school athletes. *Journal of Exercise Psychology*, 11, 318-335.
- Dwyer, J.M., & Fischer, D.G. (1988). Psychometric properties of coaches' version of Leadership Scale for Sports. *Perceptual and Motor Skill*, 67, 795-798.
- Dwyer, J.M., & Fischer, D.G. (1990). Wrestlers' perceptions of coaches' leadership as predictors of satisfaction with leadership. *Perceptual and Motor Skills*, 71, 511-517.
- Eys, M., Carron, A., Bray, S., & Beauchamp, M. (2003). Role ambiguity and athlete satisfaction. *Journal of Sport Sciences*, 21, 391-401.
- Eys, M.A., Loughead, T.M., & Hardy, J. (2007). Athlete leadership and satisfaction in interactive sport teams. *Psychology of Sport & Exercise*, 8, 281-296.
- Erle, F.J. (1981). Leadership in competitive and recreational sport. Unpublished master's thesis, The University of Western Ontario.
- Feltz, D.L., Chase, M.A., Hodge, C.N., Simensky, S.G., & Shi, J. (1996). Preliminary test of the model of coaching efficacy : Sources and outcomes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 18: supplement, 528
- Fieder, F.E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. New York : McGraw Hill.
- Gill, D.L. (1978). Cohesiveness and performance in sport groups. *Exercise and Sport Science Review*, 5, 131-155.
- Gill, D.L. (1986). Psychological dynamics of sport. Champaign. IL: *Human Kinetics*.
- Gill, D.L. (1993). Competitiveness and competitive orientation in sport. In R.N. Singer, M. Murphey, and L.K. Teenant (Ed.) : *Handbook of research on Sport Psychology*. (pp. 314-327) New York: MacMillan
- Gill, D.L., & Deeter, T.E. (1988). Development of the Sport Orientation Questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 59, 191-202.

- Granny, C., Smith, P., & Stone, E. (1992). Job satisfaction: advances in research and application. Lexington, MA: Lexington Books.
- Hollembeak, J., & Amorose, A.J. (2005). Perceived coaching behaviors and college athletes' intrinsic motivation : A test of self-determination theory. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 20-36.
- Horn, T.S. (1992). Leadership effectiveness in sport domain. In T.S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (pp. 181-199). Champaign, IL : Human Kinetics.
- Horne, T., & Carron, A.V. (1998). Compatibility in coach-athlete relationships. *Journal of Sport Psychology*, 7, 137-149.
- House, R.J. (1971). A path-goal theory of leader effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 16, 321-338.
- Καμπίτσης, Χ. (2004). *Μεθοδολογία έρευνας στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Γσιαρτάνης.
- Karreman, E., Dorsch, K., & Riemer, H. (2009). Athlete satisfaction and leadership : Assessing group-levels effects. *Small Group Research* 40(6), 720-737.
- Kendzienski, D., & Dearlo, K. (1991). Physical Activity Enjoyment Scale : Two validation studies. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 13, 50-64.
- Knight Foundation (1991). Keeping faith with the student athlete : A new model for intercollegiate athletics. Charlotte, NC : Knight Foundation.
- Kavussanu, M. & Roberts, G.C. (1996). Motivation and physical activity contexts : The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self-efficacy. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 18, 264-280.
- Kavussanu, M., & Robert, G.C. (2001). Moral functioning in sport : an achievement goal perspective. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 23, 37-54.
- Kohn, A. (1986). No contest : The case against competition. Boston : Houghton Mifflin Publisher.
- Locke, E., Frederick, E., Lee, C., & Bobco, C. (1984). Effect of self-efficacy, goals and task strategies on task performance. *Journal of Applied Psychology*, 69, 241-251.
- Loughead, T., & Carron, A. (2004). The mediating role of cohesion in the leader behavior-satisfaction relationship. *Psychology of Sport & Exercise*, 5, 355-371.

- Locke, E.A. (1976). The nature and causes of job satisfaction. In. M.D. Dunnette (ed.), *Handbook of Industrial and Organization Psychology* (pp. 1297-1349). Chicago : Rand-McNally.
- Maday, K.M. (2000). Goal orientation and level of satisfaction in runners. Unpublished masters' thesis, Springfield College, MA.
- Maehr, M.L., & Braskamp, L.A. (1986). *The Motivation Factor: A theory of Personal Investment*. Lexington, MA : Lexington Books.
- Mannell, R. (1999). Leisure experience and satisfaction. In. E. Jackson and T.L. Burton (Eds.), *Leisure studies : Prospects for the Twenty-first century* (pp. 235-248). Pennsylvania : Venture Publishing.
- Martens, R., & Peterson, J.A. (1971). Group cohesiveness as a determinant of success and member satisfaction in team performance. *International Review of Sport Sociology*, 6, 49-61.
- Martin, S.B., Kellman, M., Lavalley, D., & Page, S.J. (2002). Development and psychometric evaluation of the Sport Psychology Attitudes-Revised form: A multiple group investigation. *The Sport Psychologist*, 16, 272-290.
- Maslow, A.H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review* 50, 370-396.
- Nicholls, J.G., Patashnick, N., & Nolem, S.B. (1985). Adolescents' theories of education. *Journal of Educational Psychology*, 77, 683-692.
- Ντόμαλη, Σ., Ψυχουντάκη, Μ., Καλουπής, Σ., & Χαιροπούλου, Χ. (2009). Η σχέση της αντιλαμβανόμενης ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή και της ικανοποίησης αθλητριών συγχρονισμένης κολύμβησης. *Αθλητική Ψυχολογία*, 20, 27-37.
- Orlick, T. (1978). *Winning through cooperation: Competitive Insanity, Cooperative Alternatives*. Washington DC: Acropolis Press.
- Osborn, R.N. & Hunt, J.G. (1975). An adaptive-reactive theory of leadership: The role of macro variables in leadership research. In J.G. Hunt & L.L. Larson (Eds.), *Leadership frontiers* (pp. 27-44). Kent, Ohio: Kent State University Press.
- Petlichkoff, L. (1993). Group differences on achievement goal orientations, perceived ability and level of satisfaction during on athletic season. *Pediatric Exercise Science*, 5(1), 12-24

- Papadopoulou, A., Theodorakis, N., Tsigilis, N., & Tsalis, G. (2006). Sex and sport-related differences in satisfaction among greek swimmers. *Psychological Reports*, 98, 389-394.
- Riemer, H.A., & Chelladurai, P. (1995). Leadership and satisfaction in athletics. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 276-293.
- Riemer, H.A., & Chelladurai, P. (1998). Development of the Athlete Satisfaction Questionnaire (ASQ). *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20, 127-156.
- Riemer, H.A. & Toon, K. (2001). Leadership and satisfaction in tennis: Examination of congruence, gender and ability. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 72(3), 243-256.
- Roberts, G.C., Treasure, D.C., & Kavussanu, M.(1996). Orthogonality of achievement goals and its relationship to beliefs about success and satisfaction in sport. *The Sport Psychologist*, 10, 398-408.
- Saal, F.E., & Knight, P.A. (1988). *Industrial/Organizational Psychology: Science & Practice*. Belmont: Wadsworth.
- Scanlan, T.K., Carpenter, P.J., Schimdt, G.W., Simons, J.P., & Keeler, B. (1993). An introduction to the sport commitment model. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15, 1-15.
- Schliesman, E.S. (1987). Relationship between the congruence of preferred and actual leader behavior and subordinate satisfaction with leadership. *Journal of Sport Behavior*, 10, 157-166.
- Schmidt, G.W., & Stein, G.L. (1991) Sport commitment: A model intergrating enjoyment, dropout, and burnout. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13, 254-265.
- Smoll, F.L., Smith, R.E., Curtis, B. & Hunt, E. (1978). Toward a meditational model of coach-player relationships. *Research Quarterly*, 49, 528-541.
- Thomas, J., Nelson, J. & Silverman S.J. (2005). *Research methods in physical activity*. Human Kinetics, Champaign.
- Tenenbaum, G. (2005). *Methods of research in sport sciences: Quantitative and qualitative approaches*. Meyer & Meyer.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

Ημερομηνία

Δηλώνω ότι δέχομαι να λάβω μέρος στην έρευνα που διεξάγεται, στο πλαίσιο της Μεταπτυχιακής Διατριβής του κ. Αραχωβίτη Αντώνη, υπό την αιγίδα του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η συμμετοχή μου στην έρευνα είναι ανώνυμη, γίνεται εθελοντικά και μπορώ να τη διακόψω οποιαδήποτε στιγμή.

Ο/Η Δηλών/ούσα

.....

Ερωτηματολόγιο Διαβάθμισης της Αθλητική Ικανοποίησης

Οδηγίες: Πιο κάτω είναι ένας κατάλογος με ερωτήσεις που περιγράφουν την ικανοποίηση αθλητών από τον προπονητή τους. Παρακαλώ διαβάστε προσεκτικά την κάθε μια από αυτές. Μετά βάλτε ένα **X** στον αριθμό που αντιπροσωπεύει αυτό που αισθάνεστε. Απαντήστε με ειλικρίνεια στην κάθε ερώτηση. Οι απαντήσεις είναι απόλυτα εμπιστευτικές.

Οι απαντήσεις δίνονται σε επταβάθμια κλίμακα από το 1 έως το 7 :

1 = Καθόλου ικανοποιημένος

5 = Αρκετά ικανοποιημένος

2 = Κάπως ικανοποιημένος

6 = Πολύ ικανοποιημένος

3 = Λίγο ικανοποιημένος

7 = Εξαιρετικά ικανοποιημένος

4 = Μέτρια ικανοποιημένος

Πόσο ικανοποιημένος είσαι;

Καθόλου **Κάπως** **Λίγο** **Μέτρια** **Αρκετά** **Πολύ** **Εξαιρετικά**

①②③④⑤⑥⑦

Πόσο ικανοποιημένος είσαι;

1	Είμαι ικανοποιημένος από τρόπο που αγωνίζομαι	1	2	3	4	5	6	7
2	Είμαι ικανοποιημένος από το στυλ ηγεσίας του προπονητή μου	1	2	3	4	5	6	7
3	Είμαι ικανοποιημένος από το πώς μου συμπεριφέρεται ο προπονητής μου	1	2	3	4	5	6	7
4	Είμαι ικανοποιημένος από την προσωπική μου ανάπτυξη και βελτίωση	1	2	3	4	5	6	7
5	Είμαι ικανοποιημένος από την ικανότητα του προπονητή μου να με διδάξει	1	2	3	4	5	6	7
6	Είμαι ικανοποιημένος από την καθοδήγηση του προπονητή μου	1	2	3	4	5	6	7
7	Είμαι ικανοποιημένος από τον σεβασμό και την δίκαιη μεταχείριση που έχω από τον προπονητή μου	1	2	3	4	5	6	7
8	Είμαι ικανοποιημένος από τον τρόπο που ο προπονητής μου αντιμετωπίζει/χειρίζεται τα προβλήματα (που προκύπτουν)	1	2	3	4	5	6	7
9	Είμαι ικανοποιημένος από την υποστήριξη του προπονητή μου	1	2	3	4	5	6	7
10	Είμαι ικανοποιημένος από την φυσική κατάσταση μου	1	2	3	4	5	6	7

Βεβαιωθείτε ότι απαντήσατε σε όλες τις ερωτήσεις

Δημογραφικές πληροφορίες

Φύλο:

Άρρεν
Θήλυ

Ηλικία :

13 – 14
15 – 17
18 και άνω

Κατηγορία:

Παίδες
Κορασίδες

Έφηβοι
Νεάνιδες

Άνδρες
Γυναίκες

Έτη απασχόλησης με το άθλημα:

0-5
6-11
>12

Ευχαριστώ για την συνεργασία